

Selecția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova iunie 2017 – decembrie 2018

Ilie CHIRTOACĂ

Victoria VIRSCHI

DOCUMENT ANALITIC

Selecția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova iunie 2017 – decembrie 2018

Ilie CHIRTOACĂ

Victoria VIRSCHI

Această publicație este posibilă datorită ajutorului generos al poporului american, oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA.

Chișinău, 2019

Cuprins

Abrevieri	1
Sumar executiv	2
Metodologie	9
Cadrul legal și procedura de selecție și promovare a judecătorilor	11
A. Explicații introductive	11
B. Procedura și competența organelor implicate	12
C. Criteriile și punctajul oferit	13
D. Modul de organizare a concursurilor	21
Practica iunie 2017 – decembrie 2018	22
1. Practica de numire în funcție a judecătorilor	22
2. Practica de promovare în funcții administrative în cadrul judecătorilor	31
3. Practica de promovare a judecătorilor la curțile de apel	34
4. Practica de promovare a judecătorilor la Curtea Supremă de Justiție	39
5. Practica de promovare în funcții administrative în cadrul curților de apel și la Curtea Supremă de Justiție	43
6. Promovarea membrilor CSM în timpul mandatului	45
Concluziile și Recomandările principale	47

Tabele

Tabel 1. Rolul punctajului oferit de Colegiul de Selecție la selectarea judecătorilor în judecătoria și promovarea la curțile de apel și CSJ în perioada de referință	3
Tabel 2. Rolul punctajului oferit de Colegiul de Selecție la promovarea judecătorilor în funcții administrative în judecătoria, curțile de apel și CSJ în perioada de referință	4
Tabel 3. Etapele selecției și promovării judecătorilor	13

Tabel 4. Criteriile de selecție și punctajul maxim oferit candidaților la funcția de judecător (2013-2018)	14
Tabel 5. Extras din Regulamentul CSM privind numărul minim de puncte necesar pentru accesarea în funcția de judecător	15
Tabel 6. Criteriile și punctajul maxim pentru promovarea într-o instanță superioară (2013 – 2018)	17
Tabel 7. Criteriile și punctajul maxim pentru promovarea într-o funcție administrativă (2013 – 2018)	19
Tabel 8. Rezultatele concursurilor pentru selecția judecătorilor	22
Tabel 9. Rezultatele desfășurării concursului din 11 iulie 2017 pentru ocuparea funcției de judecător la Judecătoria Orhei (Sediile Orhei, Șoldănești și Rezina)	23
Tabel 10. Rezultatele desfășurării concursului din 3 octombrie 2017 pentru ocuparea funcției de judecător la Judecătoria Chișinău	24
Tabel 11. Rezultatele desfășurării concursului din 4 iulie 2017 pentru ocuparea funcției de judecător la Judecătoria Orhei (Sediul Orhei)	24
Tabel 12. Rezultatele desfășurării concursului din 21 ianuarie 2018 pentru ocuparea funcției de judecător la Judecătoria Chișinău	25
Tabel 13. Rezultatele desfășurării concursului din 8 mai 2018 pentru ocuparea funcției de judecător la Judecătoria Chișinău	26
Tabel 14. Ponderea % a punctajului final după modificarea Regulamentului CSM privind punctajul maxim obținut de candidați	27
Tabel 15. Concursuri eșuate (instanțele de nivelul 1)	29
Tabel 16. Rezultatele concursurilor cu același candidat înregistrat (Judecătoria Hîncești și Dubăsari)	30
Tabel 17. Concursurile privind ocuparea funcțiilor administrative în judecătorii (Iunie 2017 – Decembrie 2018)	32
Tabel 18. Concursuri eșuate (promovarea în funcții administrative în judecătorii)	32
Tabel 19. Rezultatele concursurilor pentru promovarea judecătorilor la curțile de apel	34
Tabel 20. Exemplu pozitiv – concurs de promovare la Curtea de Apel Chișinău din 3 aprilie 2018	35
Tabel 21. Concurs la Curtea de Apel Chișinău din 31 octombrie 2017	36
Tabel 22. Concurs la Curtea de Apel Chișinău din 24 iulie 2018	36
Tabel 23. Concurs eșuat pentru ocuparea funcției de judecător la Curtea de Apel Chișinău din 24 iulie 2018	38
Tabel 24. Concursurile desfășurate în perioada de referință pentru promovarea la CSJ	39
Tabel 25. Promovarea la CSJ – numărul de candidați și punctajul	39
Tabel 26. Concurs de promovare la CSJ din 6 iunie 2017	40
Tabel 27. Concurs de promovare la CSJ din 3 aprilie 2018	41
Tabel 28. Concurs de promovare la CSJ din 17 martie 2018, 25 aprilie 2018 și 24 iulie 2018	41
Tabel 29. Concursurile desfășurate în perioada de referință la curțile de apel	43
Tabel 30. Concursurile desfășurate în perioada de referință la CSJ și numărul candidaților	43

Figuri

Figură 1. Evoluția ponderii criteriilor de selecție la funcția de judecător16

Figură 2. Evoluția ponderii criteriilor de promovare la funcția de judecător18

Figură 3. Evoluția ponderii criteriilor de promovare în funcții administrative (2013 – 2018)20

Figură 4. Candidați unici propuși de CSM la curțile de apel37

Figură 5. Candidați unici propuși de CSM la CSJ42

Figură 6. Candidați unici propuși de CSM la funcțiile administrative la curțile de apel și CSJ45

Abrevieri

Analiza CRJM din 2017 – Centrul de Resurse Juridice din Moldova, Document de politici: „Selecția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova – provocări și necesități”, iulie 2017, disponibil la: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2017/07/CRJM-Selectia-si-cariera-jud-2017.pdf>

Analiza CRJM din 2015 – Centrul de Resurse Juridice din Moldova, Document de politici „Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare?”, 2015, disponibil la: <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/01/CRJM-DPP-Selectie-si-cariera.pdf>

CA – Curtea de Apel

CEPJ sau Colegiul de Evaluare – Colegiul de Evaluare a Performanțelor Judecătorilor

CSCJ sau Colegiul de Selecție – Colegiul pentru Selecția și Cariera Judecătorilor

CSJ – Curtea Supremă de Justiție

CSM – Consiliul Superior al Magistraturii

INJ – Institutul Național al Justiției

Legea nr. 514 – Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 cu privire la organizarea judecătorească

Legea nr. 544 – Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului

Legea nr. 947 – Legea nr. 947 din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii

Legea nr. 152 – Legea nr. 152 din 8 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției

Legea nr. 154 – Legea nr. 154 din 5 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor

Procedura de înscriere în Registrul participanților la concurs – Procedura de includere în Registru a participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, aprobată prin Hotărârea CSM nr.87/4, din 29 ianuarie 2013

Registrul participanților la concurs – Registrul participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești

Regulamentul Colegiului de Selecție – Regulamentul privind organizarea activității Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor, din 22 ianuarie 2013, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 60/3

Regulamentul cu privire la criteriile de selecție – Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, din 5 martie 2013, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 211/8

Regulamentul privind organizarea concursului pentru funcția de judecător – Regulamentul privind modul de organizare și desfășurare a concursului pentru suplinirea funcției de judecător, din 15 octombrie 2014, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 741/31

Sumar

Prezentul document analizează sistemul de selecție (numirea candidaților în funcția de judecător) și promovare a judecătorilor din Republica Moldova (promovarea într-o instanță superioară sau promovarea în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță). Documentul conține o trecere în revistă a principalelor prevederi legale cu privire la competențele organelor implicate în numirea și promovarea judecătorilor, modalitatea de organizare a concursurilor și criteriile de selecție și promovare, precum și evoluția cadrului legal privind selecția și promovarea judecătorilor în perioada 2017 – 2018.

Documentul are și o componentă importantă de cercetare empirică. Autorii au studiat practica de numire și promovare a judecătorilor în perioada iunie 2017 – decembrie 2018 și au prezentat concluzii și recomandări cu privire la această practică. Aceste date sunt comparate cu perioada anterioară de cercetare – ianuarie 2013 – mai 2017. Cercetarea curentă împreună cu constatările din documentele de analiză anterioare¹ acoperă perioada 1 ianuarie 2013 – 31 decembrie 2018, până la intrarea în vigoare a modificărilor substanțiale ale sistemului de selecție și promovare din 1 ianuarie 2019.²

Constatările principale ale analizei empirice a numirilor și promovărilor în perioada 1 iunie 2017 – 31 decembrie 2018 sunt următoarele:

1) Rolul evaluării efectuate de Colegiul de Selecție (punctajul oferit):

- **Selecția judecătorilor în judecătoria (prima instanță):** Dintre cei 55 de candidați propuși de Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) pentru a fi numiți în funcție, 45 (82%) au fost selectați în urma concursurilor la care a participat mai mult de un candidat și 10 (18%) au fost selectați în concursuri cu un singur candidat (fără concurență). Din cei 45 de judecători selectați în urma unui concurs la care a participat mai mult de un candidat, cel puțin 27 (60%) de candidați au obținut un punctaj mai mic la Colegiul de Selecție și 18 (40%) sunt candidații cu cel mai înalt punctaj.
- **Promovarea judecătorilor la curțile de apel:** În urma concursurilor pentru promovarea judecătorilor la curțile de apel, CSM a propus 12 candidați. Dintre aceștia, patru

¹ CRJM, Document de politici: „Selecția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova – provocări și necesități”, iulie 2017, disponibil la: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2017/07/CRJM-Selectia-si-cariera-jud-2017.pdf>. CRJM, Document de politici publice „Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare?”, 2015, disponibil la: <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/01/CRJM-DPP-Selectie-si-cariera.pdf>.

² Legea nr. 137 din 27 septembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, în vigoare din 19 octombrie 2018, cu unele excepții.

(33%) au fost selectați în urma concursurilor la care a participat câte un candidat (fără concurență) și opt (67%) – în urma concursurilor la care a participat mai mult de un candidat. Dintre cei opt candidați selectați în urma concursurilor la care a participat mai mult de un candidat, trei (37%) aveau un punctaj mai mare decât ceilalți participanți la concurs și cinci (62%) sunt candidații care au avut un punctaj mai mic decât contracandidații lor.

- Promovarea judecătorilor la Curtea Supremă de Justiție (CSJ): Dintre cei șase judecători propuși de CSM pentru numire, patru judecători au fost selectați în baza unui concurs cu un singur candidat (67%). Dintre cei doi judecători selectați la concursuri la care a participat mai mult de un candidat, unul a avut un punctaj mai mare decât contracandidatul său (50%), iar unul – un punctaj mai mic (50%). Dintre cei șase judecători propuși de CSM pentru promovare la CSJ, doi au fost judecători din judecătorii (33%).

Tabel 1. Rolul punctajului oferit de Colegiul de Selecție la selectarea judecătorilor în judecătorii și promovarea la curțile de apel și CSJ în perioada de referință

	 Judecătorii	 Curțile de apel	 CSJ
Numărul de judecători propuși de CSM în perioada de referință	55	12	6
Numărul de judecători propuși de CSM la concursuri în care au avut contracandidați	45	8	2
%³	82%	67%	33%
Numărul de judecători propuși de CSM la concursuri la care a participat un singur candidat	10	4	4
%⁴	18%	33%	6%
Numărul de judecători care au avut un punctaj mai mare (numiți în urma concursurilor la care a participat mai mult de un candidat)	18	3	1
%⁵	40%	37%	50%
Numărul de judecători care au avut un punctaj mai mic (numiți în urma concursurilor la care a participat mai mult de un candidat)	27	5	1
%⁶	60%	62%	50%

- Promovarea judecătorilor în funcții administrative în judecătorii: În perioada de referință, au fost desfășurate nouă concursuri pentru ocuparea funcției administrative (președinte și vicepreședinte). În total, la aceste concursuri au depus cereri de participare 9 judecători (un candidat per concurs). În urma procedurilor

³ Raportat la numărul total de candidați propuși de CSM la categoria de instanță respectivă.

⁴ Raportat la numărul total de candidați propuși de CSM la categoria de instanță respectivă.

⁵ Raportat la numărul de candidați propuși de CSM care au participat la concursuri cu mai mulți candidați la categoria de instanță respectivă.

⁶ Raportat la numărul de candidați propuși de CSM care au participat la concursuri cu mai mulți candidați la categoria de instanță respectivă.

de selecție, CSM a propus pentru numirea în funcții administrative opt judecători. Într-un singur caz (11%), candidatul nu a acumulat numărul necesar de voturi din partea membrilor CSM, concursul fiind declarat eşuat.⁷

- **Promovarea judecătorilor în funcții administrative în curțile de apel:** În perioada de referință, au fost organizate trei concursuri pentru promovarea în funcțiile de președinte sau vicepreședinte ai curților de apel. Urmare a celor trei concursuri desfășurate, trei judecători (100%) au fost aleși în urma concursurilor la care a participat câte un singur candidat (fără concurență).
- **Promovarea judecătorilor în funcții administrative la CSJ:** Pentru promovarea în funcțiile de președinte și vicepreședinte ai CSJ, precum și ai colegiilor penale și civile, între 1 iunie 2017 și 31 decembrie 2018, au fost organizate trei concursuri. La un concurs (15%) au fost depuse două cereri, dar din cauza lipsei cvorumului Colegiului de Selecție concursul a fost reluat și prelungit. La restul concursurilor – două la număr – a participat câte un singur candidat.

Tabel 2. Rolul punctajului oferit de Colegiul de Selecție la promovarea judecătorilor în funcții administrative în judecătorii, curțile de apel și CSJ în perioada de referință

	 Judecătorii	 Curțile de apel	 CSJ
Numărul de judecători propuși de CSM în perioada de referință	8	3	2
Numărul de judecători propuși de CSM la concursuri în care au avut contracandidați	0	0	0
%⁸	0%	0%	0%
Numărul de judecători propuși de CSM la concursuri la care a participat un singur candidat	8	3	2
%⁹	100%	100%	100%
Numărul de judecători care au avut un punctaj mai mare (numiți în urma concursurilor la care a participat mai mult de un candidat)	0	0	0
%¹⁰	0%	0%	0%
Numărul de judecători care au avut un punctaj mai mic (numiți în urma concursurilor la care a participat mai mult de un candidat)	0	0	0
%¹¹	0%	0%	0%

Astfel, procentul cel mai mare de numiri cu ignorarea punctajului oferit de Colegiul de Selecție se observă la promovarea la curțile de apel (62% din cei opt judecători selecțati în

⁷ Concursul pentru ocuparea funcției de vicepreședinte a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani) din 31 octombrie 2017. Hotărârea CSM nr. 685/131, disponibil <https://csm.md/files/Hotaririle/2017/31/685-31.pdf>.

⁸ Raportat la numărul total de candidați propuși de CSM la categoria de instanță respectivă.

⁹ Raportat la numărul total de candidați propuși de CSM la categoria de instanță respectivă.

¹⁰ Raportat la numărul de candidați propuși de CSM care au participat la concursuri cu mai mulți candidați la categoria de instanță respectivă.

¹¹ Raportat la numărul de candidați propuși de CSM care au participat la concursuri cu mai mulți candidați la categoria de instanță respectivă.

urma concursurilor la care a participat mai mult de un candidat), iar la promovarea la CSJ proporția este de 50%, adică un candidat admis cu un punctaj mai mare și unul - cu un punctaj mai mic din cei doi selecțai de CSM.

Toate concursurile desfășurate pentru promovare în funcții administrative în cadrul judecătorilor, curților de apel și CSJ la care au fost selecțai judecători, au fost concursuri la care a participat doar câte un candidat, cu excepția unui concurs care a fost reluat și prelungit, ceea ce denotă o lipsă totală de concurență și creează o situație și mai îngrijorătoare decât în perioada anterioară analizei.

Cât privește promovarea în funcții de conducere în curțile de apel și CSJ, considerarea de către CSM a punctajului oferit de Colegiul de Selecție este greu de evaluat din considerentul că toți judecătorii (100%) au fost propuși de CSM în urma concursurilor la care a participat un singur candidat.

2) La un număr mare de concursuri participă câte un singur candidat. Tendința devine mai pronunțată odată cu înaintarea în ierarhia instanțelor de judecată.

Astfel, perioada iunie 2017 – decembrie 2018 arată următoarele:

- Selecția judecătorilor în judecătorii: din 55 de candidați propuși, 10 (18%) au fost propuși în concursuri la care a participat câte un singur candidat;
- Promovarea judecătorilor la curțile de apel: din 12 candidați propuși, patru (33%) au fost propuși în concursuri la care a participat câte un singur candidat;
- Promovarea judecătorilor la CSJ: din șase candidați propuși, patru (67%) au fost propuși în concursuri la care a participat câte un singur candidat;
- Promovarea la funcții de conducere în judecătorii: *din cei opt candidați propuși de către CSM, toți 8 (100%) au fost propuși* în concursuri la care a participat câte un singur candidat;
- Promovarea în funcții de conducere la curțile de apel: toți trei candidați propuși de CSM (100%) au participat în concursuri cu un singur candidat;
- Promovarea în funcții de conducere la CSJ: din doi candidați propuși, ambii (100%) au fost propuși în concursuri la care a participat câte un singur candidat.

Comparativ cu perioada anterioară de referință,¹² rata concursurilor la care a participat un singur candidat a crescut. Numărul mare de concursuri cu un candidat unic ridică semne de întrebare cu privire la existența unei mase critice de judecători care vor să participe la concursuri sau rezistența acestora de a participa din varii motive. Concursurile cu un singur candidat nu permit o competiție veritabilă pentru alegerea celui mai bun candidat.

3) Multe concursuri sunt declarate de CSM ca fiind eșuate fără motivare, fiind doar specificat că un candidat sau candidații participanți nu au întrunit numărul necesar

¹² Perioada 1 ianuarie 2013 – 31 mai 2017.

de voturi. Astfel, în perioada iunie 2017 – decembrie 2018 se constată următoarea situație:

- *Numirea în judecătoria:* în 13 concursuri (25%) din totalul de 51 desfășurate, candidații nu au întrunit numărul necesar de voturi din partea CSM;
- Promovarea la curțile de apel: în două concursuri (20%) din totalul de 10 desfășurate, candidații nu au întrunit numărul necesar de voturi din partea CSM;
- Promovarea la CSJ: din șapte concursuri, unul (14%) a eșuat, deoarece candidații nu au întrunit numărul necesar de voturi;
- *Promovarea în funcții de conducere în judecătoria:* din 9 concursuri organizate, într-un concurs (11%) candidatul nu a întrunit numărul necesar de voturi;
- Promovarea în funcții de conducere în curțile de apel: din cele trei concursuri desfășurate, niciunul nu a eșuat;
- Promovarea în funcții de conducere la CSJ: din trei concursuri anunțate, niciunul nu a fost considerat eșuat și doar unul, deși a fost prelungit, așa și nu a avut loc în perioada de referință.

Numărul relativ mare de concursuri eșuate din cauza neîntrunirii numărului necesar de voturi ale membrilor CSM ridică semne de întrebare cu privire la motivele ce determină neacordarea acestor voturi. CSM ar trebui să explice motivele care au determinat neacordarea voturilor sau să schimbe regulile de organizare a concursurilor pentru a elimina posibilitatea declarării unui concurs eșuat din lipsa numărului de voturi. Lipsa voturilor ar putea însemna și o simplă lipsă de cvorum, dar acest lucru nu este explicat suficient în hotărârile CSM.

4) Comparativ cu perioada anterioară analizată,¹³ s-a redus numărul de concursuri anunțate de CSM pentru promovarea la curțile de apel care nu s-au desfășurat din motiv că nu au existat candidați sau aceștia s-au retras până la votare și CSM a anunțat concursuri repetate. La toate concursurile organizate pentru funcții de conducere la curțile de apel și CSJ au fost depuse cereri. Astfel, în perioada iunie 2017 – decembrie 2018 se constată situația următoare:

- Promovarea la curțile de apel: două concursuri anunțate în aceeași lună pentru aceeași curte de apel au fost comasate¹⁴;
- Promovarea în funcții de conducere la curțile de apel: la toate cele trei concursuri organizate au fost depuse cereri;
- Promovarea în funcții de conducere la CSJ: la toate cele trei concursuri anunțate au fost depuse cereri. Unul din cele trei concursuri anunțate nu s-a desfășurat din lipsă de cvorum al Colegiului de Selecție și reluării și prelungirii termenului de depunere a cererilor. După crearea cvorumului, CSM a decis suspendarea termenului și a prelungit termenul de depunere a cererilor de participare la acest concurs. Până la

¹³ Perioada 1 ianuarie 2013 – 31 mai 2017.

¹⁴ Spre exemplu, CSM a comasat concursurile pentru suplinirea funcțiilor de judecător la Curtea de Apel Chișinău anunțate la 8 mai 2018 și 29 mai 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/18/345-18.pdf>.

finele perioadei de referință, concursuri pentru suplinirea acestei poziții vacante nu au fost desfășurate. Astfel, chiar dacă au existat cereri depuse de candidați, dar nu a existat cvorumul Colegiului de Selecție, CSM a prelungit termenul de depunere a cererilor de participare. Până la sfârșitul perioadei de referință¹⁵, nu s-a desfășurat concursul pentru suplinirea funcției vacante de vicepreședinte al CSJ.

Motivarea insuficientă a hotărârilor CSM și organizarea concursurilor dintre care multe sunt declarate eșuate, ar putea fi printre cauzele care descurajează judecătorii să participe la concursuri. Lipsa candidaților pentru funcții de conducere în instanțele de judecată denotă o problemă sistemică ce necesită o abordare ca atare din partea CSM.

5) Organizarea frecventă a concursurilor anunțate separat pentru fiecare funcție vacantă

- Selecția judecătorilor. Doar în cazuri izolate, CSM a dispus organizarea sau desfășurarea concursurilor pentru anumite instanțe judecătorești împreună cu alte concursuri.¹⁶ Rezultatele totuși denotă lipsa vreunei schimbări semnificative față de perioada anterioară (ianuarie 2013 – iunie 2017), atunci când CSM organiza în medie câte două concursuri pe lună.¹⁷
- Promovarea judecătorilor. Comparativ cu analiza efectuată în perioada anterioară,¹⁸ concursurile nu au fost anunțate atât de frecvent, cu excepția concursurilor pentru promovarea la curțile de apel – câte un concurs pe lună (20 de concursuri anunțate în 17 luni).
- Promovarea în funcții administrative. Deși pentru funcții de conducere la judecătorii, curțile de apel și CSJ nu au fost anunțate multe concursuri, s-a observat o lipsă de interes a judecătorilor de a participa la acestea. Motivarea insuficientă a hotărârilor CSM și organizarea relativ frecventă a concursurilor, multe dintre care ulterior sunt declarate eșuate, ar putea fi printre cauzele care descurajează judecătorii să participe la concursuri.

Analiza practicii din perioada iunie 2017 – decembrie 2018 denotă în esență o lipsă de progres față de constatările anterioare. Persistă elementul dublării responsabilităților de către instituțiile implicate în procesul de selecție, și anume de CSM și Colegiul de Selecție. În același timp, CSM în continuare nu a motivat hotărârile sale privind cariera judecătorilor, în special atunci când a ignorat punctajul acordat de către Colegiul de Selecție. În acest caz, se perpetuează impresia că convingerile individuale ale membrilor CSM contează mai mult decât punctajul acordat de către un colegiu specializat, abilitat cu selecția candidaților. Insuficiența motivării unor hotărâri alimentează suspiciunile că selecția în sistemul judecătoresc se face pe alte criterii decât cele enunțate în Regulamentele CSM. Acest lucru afectează negativ

¹⁵ Reflectă situația la 31 decembrie 2018.

¹⁶ CSM, Hotărâre nr. 411/20 din 2 octombrie 2018, https://www.csm.md/files/Hotaririle/411_20.pdf.

¹⁷ Centrul de Resurse Juridice din Moldova, „Selecția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova – provocări și necesități”, iulie 2017, disponibil la: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2017/07/CRJM-Selectia-si-cariera-jud-2017.pdf> p. 18.

¹⁸ Perioada 1 ianuarie 2013 – 31 mai 2018.

Încrederea în justiție, descurajează candidații la funcția de judecător de a veni în profesie și, pe termen lung, poate afecta sustenabilitatea sistemului de admitere a noilor judecători și de carieră a judecătorilor.

În toamna anului 2018, au fost operate un șir de modificări legislative importante cu privire la modul de numire și promovare a judecătorilor, în vigoare din octombrie 2018 și puse în aplicare de către CSM din ianuarie 2019.¹⁹ Multe din noviațiile incluse în aceste modificări legislative au fost recomandate în analiza CRJM din 2017 și constituie o modificare pozitivă și mult așteptată. Ca urmare a modificărilor legislative, către sfârșitul anului 2018, CSM a decis resetarea sistemului de selecție și promovare, astfel încât toți candidații la funcția de judecător, la funcții administrative, transfer, sau promovare în instanțele superioare, care au trecut procedura de selecție și au fost înscrși în Registrul participanților la concurs, urmează să fie evaluați repetat de Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor²⁰. Sperăm că acest pas marchează începutul unei noi etape în cariera judecătorilor, în care meritocrația și transparența vor fi puse la bază pentru a asigura un sistem judiciar independent, responsabil și profesionist.

¹⁹ Legea nr. 137 din 27 septembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, în vigoare din 19 octombrie 2018, cu unele excepții.

²⁰ CSM, Hot. nr. 614/29 din 20 decembrie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/28/614-29.pdf>.

Metodologia

Prezentul document include o analiză a datelor cu privire la numirea în funcție și promovarea judecătorilor (promovarea într-o instanță superioară și în funcții administrative) în perioada iunie 2017 – decembrie 2018 (*perioada de referință*). Scopul documentului este de a analiza dacă au survenit schimbări în practica de numire și promovare a judecătorilor după publicarea concluziilor și recomandărilor CRJM în documentul de politici „Selecția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova – provocări și necesități” din iunie 2017 (*analiza CRJM din 2017*).²¹ Analiza CRJM din 2017 include constatări cu privire la practica de numire și promovare a judecătorilor în baza analizei tuturor concursurilor anunțate și desfășurate în perioada 1 ianuarie 2013 – 31 mai 2017.

Un alt scop al documentului este de a completa analizele anterioare ale CRJM cu privire la modul de numire și promovare a judecătorilor, menționate mai sus, care includ date și recomandări din 2013 până în iunie 2017. În toamna anului 2018 au fost operate un șir de modificări legislative cu privire la modul de numire și promovare a judecătorilor, în vigoare din octombrie 2018.²² Analiza CRJM din 2017 a fost elaborată în baza analizei legislației cu privire la selecția și promovarea judecătorilor, inclusiv a regulamentelor CSM cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor și organizarea concursurilor pentru funcția de judecător. De asemenea, au fost analizate hotărârile CSM cu privire la concursurile de numire în funcție și promovare într-o instanță superioară și în funcții administrative în perioada ianuarie 2013 – mai 2017. Tabelele cu privire la datele colectate din hotărârile CSM sunt disponibile online pe pagina web a CRJM (www.crjm.org). Analiza CRJM din 2017 s-a axat pe trei aspecte principale identificate ca cele care necesită îmbunătățiri urgente:

- 1) punctajul oferit de Colegiul de Selecție și hotărârile CSM de numire și promovare, inclusiv motivarea acestora;
- 2) rata mare de concursuri la care participă un singur candidat;
- 3) modul de organizare a concursurilor (per funcție, rata concursurilor „eșuate” și motivarea acestora ca fiind „eșuate”).

²¹ Centrul de Resurse Juridice din Moldova, Document de politici: „Selecția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova – provocări și necesități”, iulie 2017, disponibil la: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2017/07/CRJM-Selectia-si-cariera-jud-2017.pdf>.

²² Legea nr. 137 din 27 septembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, în vigoare din 19 octombrie 2018, cu unele excepții.

Analiza CRJM din 2017 a fost precedată de documentul de politici „Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare?”,²³ publicat în 2015. Documentul de politici a inclus o analiză amplă a cadrului legal cu privire la selecția și promovarea judecătorilor, inclusiv transferul judecătorilor, competențele organelor implicate și criteriile aplicate. Documentul din 2015 conține un șir de recomandări pentru modificarea criteriilor de selecție și promovare a judecătorilor, care au fost menținute și în analiza CRJM din 2017, datorită faptului că nu au fost implementate și erau relevante.

Terminologie utilizată:

- selecția sau numirea judecătorilor – se referă la propunerea CSM de numire a candidaților în funcția de judecător;
- promovarea judecătorilor – se referă la propunerea CSM de promovare a judecătorilor într-o instanță superioară – curțile de apel sau Curtea Supremă de Justiție (CSJ) – și la propunerea CSM de numire în funcții de conducere a instanțelor de judecată de orice nivel – președinte și vicepreședinte.

Prezentul document analitic include analiza modificărilor relevante efectuate în perioada iunie 2017 – decembrie 2018, precum și analiza tuturor hotărârilor publicate ale CSM cu privire la anunțarea concursurilor de numire și promovare a judecătorilor și rezultatele acestora în perioada iulie 2017 – decembrie 2018. Analiza datelor cu privire la numirea și promovarea judecătorilor, similar celei din 2017, se axează pe trei aspecte principale:

- 1) punctajul oferit de Colegiul de Selecție și hotărârile CSM de numire și promovare, inclusiv motivarea acestora;
- 2) rata mare de concursuri la care participă un singur candidat;
- 3) modul de organizare a concursurilor (per funcție, rata concursurilor „eșuate” și motivarea acestora ca fiind „eșuate”).

²³ Centrul de Resurse Juridice din Moldova, Document de politici: „Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare?”, 2015, disponibil la: <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/01/CRJM-DPP-Selectie-si-cariera.pdf>.

Cadrul legal și procedura de selecție și promovare a judecătorilor

A. Explicaii introductive

Primele referințe cu privire la sistemul de selecție și promovare le regăsim în **Constituția Republicii Moldova**. Art. 116 reglementează statutul judecătorilor și enumeră calitățile de bază ale funcției (independența și imparțialitatea), precum și una din garanțiile de care se bucură judecătorii în funcție (principiul inamovibilității). Același articol reglementează instituția abilitată cu numirea judecătorilor (CSM), dar și alte autorități implicate în procedura de numire și promovare a judecătorilor (Președintele Republicii Moldova și Parlamentul). Alin. (2) din art. 116 al Constituției stabilește termenul inițial de numire a judecătorilor de 5 ani, urmat de numirea până la atingerea plafonului de vârstă, în timp ce alin. (3)–(4) conțin referințe cu privire la durata mandatului președinților și vicepreședinților instanțelor judecătorești (de 4 ani), precum și criteriul de experiență de cel puțin 10 ani pentru numirea în funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție (CSJ). O altă reglementare importantă stabilită de Constituție ține de promovarea și transferul judecătorilor, care urmează să aibă loc doar cu acordul acestora (alin. 5). Art. 116 alin. (7) din Constituție prevede incompatibilitatea funcției de judecător cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, excepție fiind activitatea didactică și științifică.

Principalele acte normative care transpun prevederile Constituției și reglementează mecanismul de selecție și promovare al judecătorilor sunt **Legea nr. 514 privind organizarea judecătorească**,²⁴ **Legea nr. 544 cu privire la statutul judecătorului**²⁵ și **Legea nr. 154 cu privire la selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor**.²⁶ Acestea, la rândul lor, se transpun detaliat în **Regulamente** aprobate și revizuite periodic de către CSM. În prezent, mecanismul de selecție și promovare este reglementat de patru Regulamente: (i) privind criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor;²⁷ (ii) privind criteriile, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor;²⁸ (iii) privind organizarea

²⁴ Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 cu privire la organizarea judecătorească.

²⁵ Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

²⁶ Legea nr. 154 din 5 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor.

²⁷ CSM, Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, din 5 martie 2013, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 211/8.

²⁸ CSM, Regulamentul privind criteriile de evaluare, indicatorii și procedura de evaluare a performanțelor judecătorilor din 5 martie 2013, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 212/8.

activității Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor²⁹ și respectiv (iv) privind organizarea activității Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor.³⁰

În timp ce cadrul legal cu privire la selecția și promovarea judecătorilor corespunde în mare parte standardelor internaționale în această privință,³¹ potrivit unui sondaj realizat în anul 2015,³² doar 62% din judecători au fost de acord că mecanismul de numire inițială a judecătorilor în funcție este unul corect și bazat pe merite, iar alți 34% nu au fost de acord cu această afirmație. Totodată, 54% din judecătorii chestionați au fost de acord în timp cu afirmația că modul de promovare a judecătorilor este unul corect și bazat pe merite, în timp ce alți 43% nu au fost de acord cu această afirmație.³³ În 2018, în cadrul unui sondaj printre avocați, doar 25% din respondenți au fost de acord și tocmai 71% nu au fost de acord cu afirmația că promovarea judecătorilor de către CSM este bazată pe merit.³⁴

B. Procedura și competența organelor implicate

Procedura de selecție și promovare a judecătorilor în Republica Moldova reprezintă un mecanism complex în care sunt antrenate cel puțin trei instituții specializate. Pentru a fi eligibili să accedă la funcția de judecător, candidații trebuie să dețină diplomă de studii superioare de licență și diplomă de studii superioare de master în domeniul dreptului³⁵ și să urmeze 18 luni de instruire specializată la Institutul Național al Justiției (INJ). A doua modalitate de accedere în sistem, în lipsa instruirii de 18 luni la INJ, este în baza experienței de muncă. Viitorul candidat trebuie să aibă cel puțin 5 ani experiență în funcție de grefier, asistent judiciar, avocat, procuror sau altă funcție similară.³⁶ Candidații care au experiența de muncă necesară susțin un examen în fața Comisiei de absolvire a INJ. După absolvirea studiilor și examenelor în fața INJ sau, după caz, susținerii unui examen în fața comisiei INJ, candidații urmează să treacă încă cel puțin două filtre: evaluarea în fața Colegiului pentru Selecția și Cariera Judecătorilor (Colegiul de Selecție), precum și un interviu în fața membrilor

²⁹ CSM, Regulamentul privind organizarea activității Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor din 22 ianuarie 2013, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 59/3.

³⁰ CSM, Regulamentul privind organizarea activității Colegiului pentru selecția și cariera judecătorilor din 22 ianuarie 2013, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 60/3.

³¹ A se vedea, printre altele, Recomandările Comisiei de la Veneția CDL-AD(2007)028 privind numirea judecătorilor, para. § 46-47; CDL-AD(2010)004 cu privire la independența judiciară partea I: independența judecătorilor; Recomandările OSCE/BIDDO de la Kiev privind Independența Judiciară în Europa de est, Caucazul de sud și Asia centrală, 2010 para. §2; §4; §8; §16; §17; §21; §23, Declarația de la Dublin privind standardele selecției și numirii membrilor corpului judecătoresc. ENCJ, 2012, Cap. II para. § 2.

³² Centrul de Resurse Juridice din Moldova, Sondaj: „Percepția judecătorilor, procurorilor și avocaților privind reforma în justiție și combaterea corupției” 2015, disponibil: <http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/01/CRJM-Percepts-reformelor-just-1.pdf>.

³³ CRJM, Sondaj: „Percepția judecătorilor, procurorilor și avocaților privind reforma în justiție și combaterea corupției” 2015, disponibil: <http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/01/CRJM-Percepts-reformelor-just-1.pdf>.

³⁴ CRJM, Sondaj: „Percepția avocaților privind reforma în justiție și combaterea corupției” 2018, disponibil: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2019/02/2018-CRJM-Sondaj-Independenta-justitiei-EN.pdf>.

³⁵ Până în anul 2018, pentru admiterea la INJ, candidații urmau să dețină diploma de studii de licență în domeniul dreptului. Din septembrie 2018, a fost inclusă obligația deținerii diplomei de studii superioare de masterat în domeniul dreptului, drept condiție suplimentară pentru accedere la INJ.

³⁶ Art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544 cu privire la statutul judecătorului stabilește posibilitatea de a candida la funcția de judecător în baza vechimii în muncă pentru persoanele care pe parcursul ultimilor 5 ani au activat în calitate de judecător sau judecător-asistent al Curții Constituționale, judecător în instanțele internaționale, procuror, profesor de drept titular în instituțiile de învățământ superior acreditate, formator al INJ în domeniul dreptului, avocat, asistent judiciar sau grefier.

CSM. Astfel, un candidat la funcția de judecător este inițial evaluat de INJ, ulterior de Colegiul de Selecție și apoi de CSM.

În cazul judecătorilor deja numiți în funcție, activitatea acestora urmează a fi evaluată inițial de către Colegiul de Evaluare a Performanțelor Judecătorilor (Colegiul de Evaluare). Colegiul de Evaluare se expune asupra calității activității judecătorului pe parcursul ultimilor trei ani și îi acordă un calificativ („Excelent”, „Foarte bine”, „Bine” sau „Insuficient”). Calificativul se transpune ulterior în punctaj. După evaluarea judecătorului de Colegiul de Evaluare, Colegiul de Selecție apreciază judecătorul conform unui alt set de criterii, după care judecătorul este evaluat și de către CSM. În cazul judecătorilor instanțelor judecătorești și ai curților de apel, ei sunt numiți în funcție de către Președintele țării, la propunerea CSM. Judecătorii CSJ sunt numiți în funcție de către Parlament.

Tabel 3. Etapele selecției și promovării judecătorilor

 Numirea în funcție a judecătorilor	ETAPA	 Promovarea judecătorilor
Instruirea și examenele de absolvire a INJ ³⁷ sau examenul în fața Comisiei de absolvire a INJ ³⁸	1	Evaluarea de către Colegiul de Evaluare a Performanțelor judecătorilor
Evaluarea de către Colegiul pentru Selecția și Cariera Judecătorilor	2	Evaluarea de către Colegiul pentru Selecția și Cariera Judecătorilor
Interviul în fața CSM și propunerea CSM de numire în funcție	3	Interviul în fața CSM și propunerea CSM de numire în funcție
Numirea de către Președintele țării	4	Numirea de către Președintele țării ³⁹ sau Parlament ⁴⁰

C. Criteriile și punctajul oferit

Criteriile pentru evaluarea candidaților la funcția de judecător, promovare și transfer sunt stabilite de Regulamentul privind criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor.⁴¹

³⁷ În cazul candidaților care au absolvit INJ.

³⁸ În cazul candidaților cu vechime în muncă de cel puțin 5 ani, potrivit art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

³⁹ Președintele are dreptul să refuze, motivat, o singură dată candidatura propusă de CSM. CSM poate propune repetat aceeași candidatură prin votul a 2/3 din membri, propunere obligatorie pentru Președinte.

⁴⁰ Similar cu numirea judecătorilor, Președintele are dreptul să refuze motivat o singură dată candidatura propusă de CSM pentru promovare. CSM poate propune repetat aceeași candidatură prin votul a 2/3 din membri, propunere obligatorie pentru Președinte. În cazul promovării judecătorilor la CSJ, candidatura propusă de CSM pentru promovare se expediază Parlamentului, este decisă de Plenul Parlamentului prin vot al majorității deputaților. Totuși, legislația actuală nu reglementează posibilitatea obligării Parlamentului de a vota candidatura propusă repetat de către membrii CSM, în cazul în care aceasta nu acumulează numărul suficient de voturi.

⁴¹ Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, din 5 martie 2013, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 211/8.

Criteriile de selecție a judecătorilor

Potrivit pct. 10 din Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, candidații la funcția de judecător sunt evaluați în baza următoarelor criterii:

Tabel 4. Criteriile de selecție și punctajul maxim oferit candidaților la funcția de judecător (2013–2018)

 CRITERIILE	 PUNCTAJ MAXIM		
	Hot. 211/8 din ianuarie 2013	Hot. 739/31 din noiembrie 2013	Hot. 141/7 din martie 2018
a) rezultatele candidaților la instruirea inițială în cadrul INJ, precum și rezultatele lor la examenul susținut în fața Comisiei de absolvire a INJ	30	30	30
b) vechimea în funcțiile de specialitate juridică	<u>10</u>	<u>10</u>	5
c) caracterul activității în funcție de specialitate juridică	<u>10</u>	<u>10</u>	5
d) cunoștințele în domeniul tehnologiilor informaționale	5	5	<u>exclus</u>
e) cunoașterea limbilor de lucru ale Curții Europe a Drepturilor Omului (CtEDO) (engleza sau franceza)	5	5	<u>exclus</u>
f) gradul științific, experiența didactică, publicațiile și articolele tematice*	<u>10</u>	5	1
*Din martie 2018, criteriul f) a fost redenumit în „activitatea didactică și științifică, cercetările, analizele tematice reflectate în dosarul personal și confirmate prin diplome, carnet de muncă, certificate, manuale, broșuri, reviste”. Evaluarea acestui criteriu se punctează cu maximum 1 punct, iar gradul științific separat este apreciat cu un punct			
g) caracteristicile de personalitate și abilitățile adecvate funcției de judecător (integritate, corectitudine, capacitate de a gestiona stresul, capacitate analitică etc.)	<u>15</u>	<u>15</u>	1
h) motivarea perfectată în scris și interviul candidatului la funcția de judecător sunt susținute verbal în fața Colegiului de selecție	15	<u>20</u>	5
i) alte activități extrajudiciare, confirmate prin certificate, diplome, hotărâri, decizii, ordine	=	=	1
Total	100	100	<u>49</u>

Pentru admiterea la concurs, candidatul la funcția de judecător trebuie să acumuleze un minim necesar de puncte, după cum urmează:

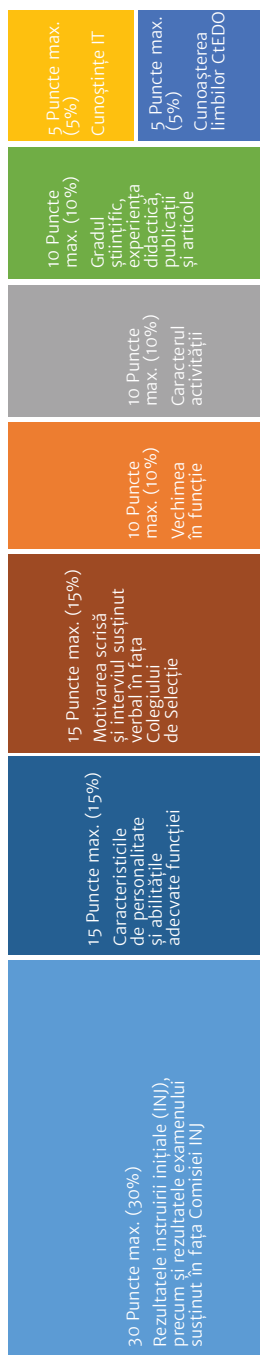
Tabel 5. Extras din Regulamentul CSM privind numărul minim de puncte necesar pentru accederea în funcția de judecător

Textul conform Hot. CSM nr. 211/8 din 5 martie 2013	Textul conform Hot. CSM nr. 739/31 din 15 octombrie 2013	Textul conform Hot. CSM nr. 141/7 din 6 martie 2018
Pct. 6. Pentru admiterea la concurs candidații la funcția de judecător trebuie să acumuleze cel puțin <u>75</u> puncte	Pct. 6. Pentru admiterea la concurs candidații la funcția de judecător trebuie să acumuleze cel puțin <u>70</u> puncte	Pct. 6. Pentru admiterea la concurs candidații la funcția de judecător trebuie să acumuleze cel puțin <u>26</u> puncte

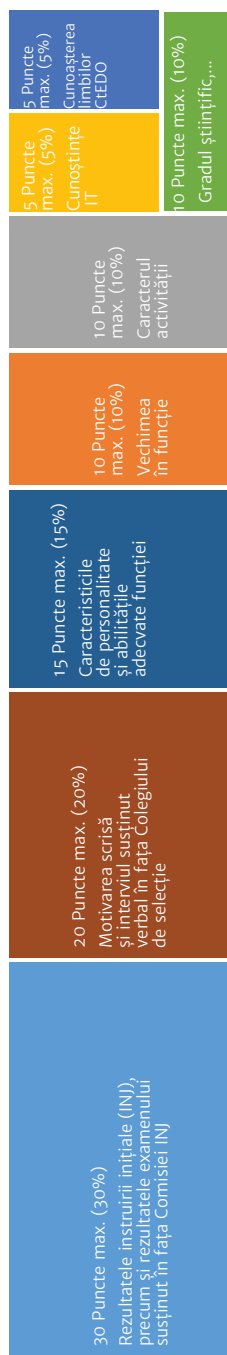
Din anul 2013, odată ce a devenit funcțional noul mecanism de selecție și promovare, unele criterii și indicatori prevăzuți de Regulament au fost periodic revăzuți de către CSM. Astfel că în diferite perioade de timp, ponderea criteriilor de selecție a candidaților și punctajului total a variat. Mai multe detalii privind evoluția ponderii criteriilor de selecție a candidaților la funcția de judecător în perioada ianuarie 2013 – decembrie 2018 pot fi observate în Figura nr. 1 de mai jos:

Figură 1. Evoluția ponderii criteriilor de selecție la funcția de judecător

a) martie 2013 – octombrie 2013

b) octombrie 2013 – martie 2018

c) martie 2018 – octombrie 2018 (aplicate până la resetarea sistemului de selecție în ianuarie 2019)

După cum putem observa, „greutatea” anumitor criterii de selecție a fost reevaluată periodic, în timp ce unele au fost în general excluse. Unele modificări, precum majorarea ponderii pentru „rezultatele instruirii în cadrul INJ” (de la 30% la 61%) sau micșorarea ponderii pentru „*motivarea perfectată în scris și interviul candidatului*” (de la 20% la 10%) sunt salutare. CRJM a recomandat în repetate rânduri micșorarea ponderii pentru motivarea candidatului, aceasta fiind puțin relevantă având în vedere faptul că persoana deja a făcut timp de 18 luni studii la INJ sau a aplicat la concurs după cel puțin cinci ani de activitate. În același timp, aprecierea motivării candidatului cu tocmai 20 de puncte (anterior 2/3 din punctajul acordat pentru studiile la INJ) era nerezonabilă și lăsa spațiu pentru arbitrariu.⁴²

În același timp, micșorarea ponderii pentru criteriul „*caracteristicile de personalitate și abilitățile adecvate funcției de judecător*” (de la 15% la 2% din evaluarea totală) rămâne neclară. Nu există o explicație pentru micșorarea drastică a ponderii acestui criteriu. În lipsa unor explicații oficiale, rămâne să constatăm în baza rapoartelor elaborate de către organizații ale societății civile că în perioada de referință a fost observată aprecierea acestui criteriu într-un mod subiectiv sau formal.⁴³

Excluderea altor două criterii de evaluare – (i) „*cunoașterea limbilor de lucru ale Curții Europene a Drepturilor Omului*”, și (ii) „*cunoștințele în domeniul tehnologiilor informaționale*” – ambele apreciate cu maxim 5 puncte, nu a fost explicată de CSM. Se pare că excluderea acestor două criterii are la bază una din constatările *Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției*⁴⁴ care în baza monitorizării activității Colegiului de Selecție, a stabilit că Colegiul de Selecție deseori apreciază după propria convingere relevanța documentelor prezentate de candidați și punctele acordate candidaților la aceste criterii.⁴⁵ *Totuși în acest caz era mai degrabă utilă revizuirea „surselor de verificare” decât excluderea totală a criteriilor.*

Criteriile de promovare într-o instanță superioară

Potrivit pct. 12 din Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, judecătorii care candidează la promovare într-o instanță superioară sunt evaluați în baza următoarelor criterii:

Tabel 6. Criteriile și punctajul maxim pentru promovarea într-o instanță superioară (2013 – 2018)

 CRITERIILE ȘI PERIOADA DE APLICARE	 PUNCTAJ MAXIM	
	Hot. 211/8	Hot. 141/7
	ianuarie 2013 – martie 2018	martie 2018 – octombrie 2018
a) vechimea în funcția de judecător, confirmată prin carnetul de muncă	20	20

⁴² CRJM, Document de politici publice „Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare?”, 2015, disponibil la: <http://crjm.org/wp-content/uploads/2015/01/CRJM-DPP-Selectie-si-cariera.pdf> p. 11.

⁴³ CAPC, Raport de Monitorizare a Colegiului de Selecție și Colegiului de Evaluare (septembrie 2016 – mai 2017), 2017, disponibil la: http://capc.md/files/Raport%20de%20monitorizare%20CAPC_30.05.17.pdf p. 14.

⁴⁴ A se vedea: www.capc.md.

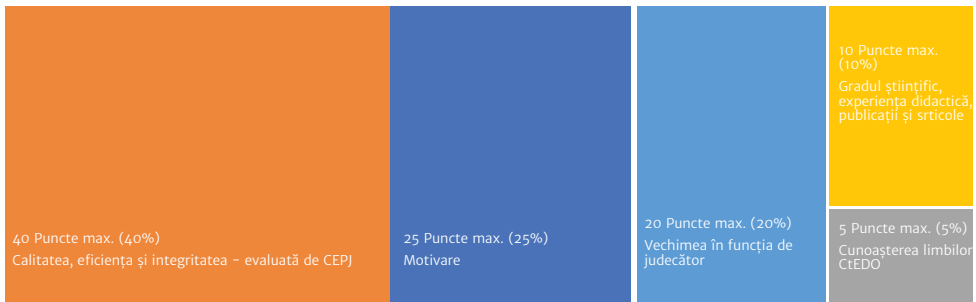
⁴⁵ CAPC, Raport de Monitorizare a Colegiului de Selecție și Colegiului de Evaluare, (septembrie 2016 – mai 2017), 2017 p. 13-14.

 CRITERIUL	 PUNCTAJ MAXIM	
	Hot. 211/8	Hot. 141/7
	ianuarie 2013 – martie 2018	martie 2018 – octombrie 2018
b) calitatea, eficiența și integritatea în funcția de judecător. Se apreciază conform calificativului acordat prin hotărârea Colegiului de Evaluare	40	20
c) cunoașterea limbilor de lucru ale Curții Europene a Drepturilor Omului, confirmată prin certificatele sau documentele corespunzătoare	5	exclus
d) gradul științific, experiența didactică, publicațiile și articolele tematice, participarea la elaborarea proiectelor de acte normative, a comentariilor la actele normative, în calitate de expert sau consultant în grupurile de lucru naționale sau internaționale urmează a fi reflectate în dosarul personal și se confirmă prin diplome, carnet de muncă, certificate, publicații și articole sau alte acte relevante	10	5
e) motivarea candidatului de a fi promovat într-o instanță ierarhic superioară, perfectată în scris și susținută verbal în fața Colegiului de Selecție	25	5
Total	100	50

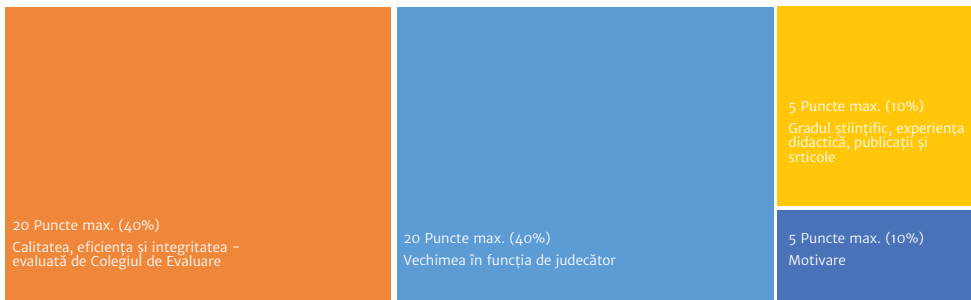
Mai multe detalii privind evoluția ponderii criteriilor de selecție a candidaților la funcția de judecător în perioada ianuarie 2013 – decembrie 2018 pot fi observate în Figura nr. 2 de mai jos:

Figură 2. Evoluția ponderii criteriilor de promovare la funcția de judecător

a) ianuarie 2013 – martie 2018

b) martie 2018 – octombrie 2018 (aplicate până la resetarea sistemului de selecție în ianuarie 2019)

În cazul criteriilor de promovare la o instanță superioară, aprecierea candidaților este influențată în mare parte de rezultatele evaluării performanțelor în fața Colegiului de Evaluare, dar și de vechimea în funcția de judecător. Până în luna martie 2018, un rol determinant în aprecierea candidatului îl avea și criteriul „motivarea candidatului”, acesta fiind apreciat cu până la 25 puncte (1/4 din evaluarea totală (100 puncte). După cum a fost menționat mai sus, CRJM salută această modificare, or „motivarea” candidaților este mai puțin relevantă și în cazul promovărilor. Dorința de a fi promovat la o instanță superioară este un lucru firesc pentru un judecător de carieră, și nu poate fi determinantă pentru evaluarea candidatului.

În cazul excluderii criteriului „cunoașterea limbilor de lucru CtEDO”, la fel ca în cazul candidaților la funcția de judecător, nu este clară oportunitatea excluderii totale a acestui criteriu. Având în vedere că atât Convenția, cât și hotărârile CtEDO au un caracter obligatoriu și se aplică direct în legislația națională, și în acest caz, era mai degrabă utilă revizuirea surselor de verificare decât excluderea totală a criteriului.

Criteriile de promovare în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță

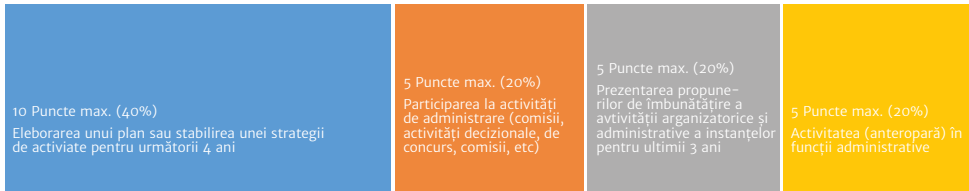
Potrivit Regulamentului cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, pentru promovarea în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță, judecătorii trec prin procedura de evaluare, ca în cazul promovării la o instanță superioară (a se vedea secțiunea precedentă). Suplimentar acestei evaluări, judecătorii care își doresc accederea într-o funcție administrativă urmează a fi evaluați sub aspectul capacităților manageriale.

Tabel 7. Criteriile și punctajul maxim pentru promovarea într-o funcție administrativă (2013 – 2018)

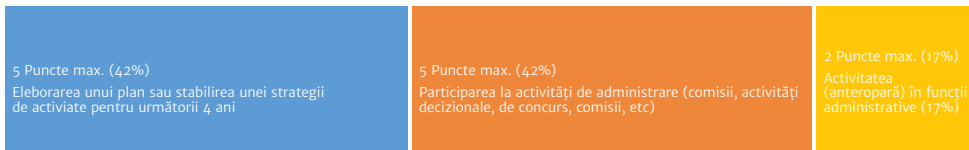
 CRITERIUL	 PUNCTAJ MAXIM	
	Hot. 211/8	Hot. 141/7
	ianuarie 2013 – martie 2018	martie 2018 – octombrie 2018
a) Elaborarea de către candidat a unui plan sau stabilirea unei strategii de activitate a instanței pentru următorii 4 ani	10	5
b) Participarea la activități ce vizează administrarea instanțelor (comisii, activități decizionale, de concurs, comisii de evaluare a performanțelor colectivului, grup de lucru pentru achiziții, grupuri de lucru în cadrul instanței ș.a.)	5	5
c) Prezentarea propunerilor de îmbunătățire a activității organizatorice și administrative a instanțelor pentru ultimii 3 ani	5	exclus
d) activitatea (anterioară) în funcții administrative (inclusiv exercitarea interimatului de post administrativ)	5	2

Figură 3. Evoluția ponderii criteriilor de promovare în funcții administrative (2013 – 2018)

a) ianuarie 2013 – martie 2018

b) martie 2018 – octombrie 2018 (aplicate până la resetarea sistemului de selecție în ianuarie 2019)

Observăm că în perioada de referință a fost exclus criteriul „*Prezentarea propunerilor de îmbunătățire a activității organizatorice și administrative a instanțelor pentru ultimii trei ani*”. CSM nu a explicat această modificare. Potrivit raportului de monitorizare a Centrului de analiză și prevenire a corupției (CAPC), aprecierea după acest criteriu era deseori formală sau lipsită de claritate, nefiind cunoscute propunerile candidatului care pot fi considerate eligibile și punctate corespunzător.⁴⁶ Mai mult, raportul remarcă și situația în care chiar dacă candidatul nu a prezentat propuneri concrete, acesta a fost apreciat cu punctajul maxim.⁴⁷ Prin urmare, deși acest criteriu de apreciere pare să fie relevant în cazul promovării într-o funcție administrativă, modalitatea de evaluare practică a acestuia a fost una problematică. Totuși, aceasta arată mai degrabă incapacitatea CSM/Colegiilor specializate de a realiza o evaluare obiectivă în baza criteriului, decât irelevanța criteriului, motiv pentru care considerăm excluderea acestuia ca fiind nejudicioasă.

O modificare importantă care a survenit în perioada de referință,⁴⁸ pe lângă criteriile de apreciere, este excluderea condiției prevăzute de pct. 13 lit. a) din Regulament, potrivit căreia, candidații la funcții administrative urmau să fie aleși doar din judecători numiți în funcție până la atingerea plafonului de vârstă de 65 de ani. Această modificare asigură accesarea în funcții manageriale inclusiv și judecătorilor cu o experiență mai mică de 5 ani, inclusiv celor care încă nu au fost numiți până la atingerea plafonului de vârstă. Potrivit unei cercetări realizate de CRJM, la 1 august 2018, 49% din toți judecătorii în funcție care activau în judecătorii aveau o experiență mai mică de cinci ani.⁴⁹ Astfel, posibilitatea accederii acestor judecători în funcții administrative devine în anumite cazuri o necesitate, având în vedere că în mai multe instanțe

⁴⁶ CAPC, Raport de Monitorizare a Colegiului de Selecție și Colegiului de Evaluare citat supra, p.14.

⁴⁷ Ibidem, p. 14.

⁴⁸ CSM, Regulamentul cu privire la criteriile de selecție, promovare și transferare a judecătorilor, modificat prin Hotărârea CSM nr. 830/36 din 12 decembrie 2017.

⁴⁹ CRJM, Infografic „49% din judecătorii din instanțele de fond au experiența mai mică de cinci ani” disponibil online la: <http://crjm.org/en/en-49-din-judecatorii-din-instantele-de-fond-din-moldova-au-o-experienta-mai-mica-de-5-ani-si-inca-nu-au-fost-numiti-in-functie-pe-viata/>.

nu sunt suficienți judecători cu o experiență de 5 și mai mulți ani. Această modificare este salutară, inclusiv în contextul în care Comisia Internațională a Juriștilor (ICJ) a recomandat în general anularea termenului inițial de numire în funcție a judecătorilor pe cinci ani, motivând că cerința privind reconfirmarea numirii după o perioadă de probă este contrară principiului independenței judecătorilor.⁵⁰

D. Modul de organizare a concursurilor

Potrivit art. 9 alin. (3) din Legea nr. 544, concursul de selectare a candidaților pentru suplinirea funcțiilor de judecător se organiza cu trei luni înainte de apariția postului vacant. Persoanele înscrise în Registrul participanților la concurs optează pentru oricare din concursurile anunțate de către CSM prin depunerea unei cereri de confirmare a dorinței de participare la un anumit concurs.⁵¹

CSM anunță concurs și indică termenul pentru depunerea actelor, care de regulă este de 15 sau 30 de zile de la data publicării hotărârii în Monitorul Oficial.⁵² Hotărârea CSM de anunțare a concursului *se publică* pe pagina sa web. Art. 6² al Legii nr. 544 prevede înscrierea candidaților în Registrul participanților la concurs, indiferent de faptul dacă a fost sau nu anunțat concursul. Procedura de înscriere a candidaților în registru este reglementată prin Hotărârea CSM nr. 87/4 din 29 ianuarie 2013⁵³. *Registrul participanților la concurs* include patru liste ale candidaților: (1) cea a candidaților pentru a ocupa funcția de judecător, (2) cea a judecătorilor care solicită promovarea într-o instanță de același grad sau superioară, (3) cea a judecătorilor care solicită transferul într-o instanță inferioară și (4) cea a judecătorilor care candidează pentru funcția de președinte sau vicepreședinte al instanței. În aceste liste sunt incluse numele și prenumele candidatului, funcția deținută, nivelul instanței pentru care candidează, precum și data depunerii cererii de înscriere în registru.

În perioada de referință, concursurile pentru numirea în funcția de judecător, promovarea într-o instanță superioară, precum și numirea în funcția de președinte sau vicepreședinte de instanță au fost în continuare organizate pentru fiecare post separat, fără o previzibilitate pentru potențialii candidați. Organizarea unui număr mare de concursuri necesită eforturi logistice considerabile din partea CSM și nu permite potențialilor candidați să-și planifice adecvat cariera. Pe de altă parte, nu toate funcțiile vacante sau care în curând vor deveni vacante sunt scoase la concurs simultan. Aceasta *a creat* aparența că anumite funcții vacante nu *au fost* scoase la concurs în mod deliberat.

⁵⁰ Comisia Internațională a Juriștilor (ICJ), „Promisiunea neîndeplinită privind un sistem judecătoresc independent în Moldova” (2019), p. 31, disponibil la: <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2019/03/Moldova-Only-an-empty-shell-Publications-Reports-Mission-reports-2019-ROM.pdf>.

⁵¹ Pct. 16 al Regulamentului CSM privind organizarea concursului pentru funcția de judecător.

⁵² De ex., *Hotărârea CSM nr. 433/15* din 15 mai 2014, *Hotărârea CSM nr. 461/16* din 27 mai 2014 (ulterior a fost modificată prin *Hotărârea CSM nr. 600/19*), *Hotărârea CSM nr. 462/16* din 27 mai 2014, *Hotărârea CSM nr. 498/17* din 3 iunie 2014, ș.a.

⁵³ Procedura de includere în Registru a participanților la concursul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător, de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești, aprobată prin *Hotărârea CSM nr.87/4* din 29 ianuarie 2013, disponibil la: http://csm.md/files/Acte_normative/Registru_procedura.pdf.

Practica iunie 2017 – decembrie 2018

1. Practica de numire în funcție a judecătorilor

În scopul prezentei cercetări, au fost analizate 51 de concursuri pentru ocuparea funcției de judecător desfășurate în perioada iunie 2017 – decembrie 2018. În total la aceste concursuri au depus cereri de participare 256 de candidați. În urma procedurii de selecție, CSM a propus pentru numire în funcție 55 de judecători. Potrivit datelor oficiale în perioada de referință, 53 de judecători au fost numiți în funcție de către Președintele Republicii Moldova, adică aproximativ 97% din numărul total din cei propuși de către CSM.

1.1. Modul de organizare și numărul concursurilor

În medie, în perioada de referință, au fost organizate câte 1–2 concursuri pe lună pentru selectarea candidaților la funcția de judecător. CSM a continuat să organizeze concursuri separat pentru fiecare funcție vacantă. În cazuri izolate, CSM a dispus organizarea sau desfășurarea concursurilor pentru anumite instanțe judecătorești împreună cu alte concursuri.⁵⁴ Rezultatele totuși denotă lipsa vreunei schimbări față de perioada anterioară (1 ianuarie 2013 – 31 mai 2017), atunci când CSM organiza în medie câte două concursuri pe lună.⁵⁵

1.2. Rezultatele concursurilor și principalele constatări:

Table 8. Rezultatele concursurilor pentru selecția judecătorilor

IUNIE 2017			DECEMBRIE 2018 ⁵⁶		
Perioada					
					
concursuri desfășurate	Candidați propuși de CSM	aleși în concursuri cu un singur candidat	aleși în concursuri cu cel puțin doi candidați	aleși cu punctaj mai mic	aleși cu cel mai înalt punctaj
51	55	10 (18%)	45 (82%)	27 (60% din 45)	18 (40% din 45)

⁵⁴ CSM, Hotărâre nr. 411/20 din 2 octombrie 2018, https://www.csm.md/files/Hotaririle/411_20.pdf.

⁵⁵ CRJM „Selecția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova – provocări și necesități”, iulie 2017, disponibil la: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2017/07/CRJM-Selecția-si-cariera-jud-2017.pdf> p. 18.

⁵⁶ Reflectă situația de la 31 decembrie 2018.

Dintre cei 55 de candidați propuși de CSM pentru a fi numiți în funcție, 45 (82%) au fost selectați în urma concursurilor la care a participat mai mult de un candidat și 10 (18%) au fost selectați în concursuri cu un singur candidat (fără concurență). Dintre cei 45 de judecători selectați în urma unui concurs la care a participat mai mult de un candidat, cel puțin 27 (60%) de candidați au obținut un punctaj mai mic la Colegiul de Selecție și doar 18 (40%) sunt candidații cu cel mai înalt punctaj.

Lacunele principale constatate reprezintă (1) ignorarea de către CSM a punctajului oferit de către Colegiul de Selecție fără o justificare suficientă (60% din cei 45 judecători care au participat la concursuri cu mai mult de un candidat), (2) rata mare de concursuri la care a participat un singur candidat (18%) și (3) lipsa motivării calificării unor concursuri drept eșuate – 13 concursuri (25%). Mai jos sunt prezentate date pentru exemplificarea fiecărei lacune enumerate.

1.2.1. Ignorarea de către CSM a punctajului oferit de Colegiul de Selecție

În perioada de referință, CSM a continuat să nu ia în considerare deciziile și punctajul Colegiului de Selecție în privința mării majorități a candidaților. Astfel, dintre cei 45 de judecători propuși de CSM pentru numire în urma concursurilor la care a participat mai mult de un candidat, 27 sau 60% au fost candidați cu un punctaj mai mic dat de Colegiul de Selecție, fără o motivare oferită de CSM pentru ignorarea punctajului. Câteva exemple privind rezultatele concursurilor pentru această perioadă sunt prezentate în tabelele nr. 9 – 13 de mai jos:

Tabel 9. Rezultatele desfășurării concursului din 11 iulie 2017 pentru ocuparea funcției de judecător la Judecătoria Orhei (Sediile Orhei, Șoldănești și Rezina)

 Data	 Candidați	 Punctaj CSCJ
5 septembrie 2017	Ion COJOCARI	82
	Vladislav SCHIBIN	77.5
	Mihail PROCA	76
	Valeriu CÎRLAN	74
	Petru PĂUN	70
	Ivan PARII	70
	Ion COJOCARI	82
	Valeriu CÎRLAN	74
	Ivan PARII	70

Prin Hotărârea CSM nr. 564/26 din 5 septembrie 2017,⁵⁷ pentru numirea în funcția de judecător au fost propuși candidații Mihail PROCA și Ivan PARII. Alți doi candidați care au participat la concurs au avut un punctaj mai mare la Colegiul de Selecție decât candidatul Mihail PROCA. Alți șapte candidați au avut un punctaj mai mare la Colegiul de selecție decât candidatul Ivan PARII. Decalajul de punctaj în comparație cu candidații cu punctaj mai mare este de **6 puncte** în cazul dlui Proca și **12 puncte** în cazul dlui Parii. CSM și-a motivat alegerea în acest caz prin exprimarea votului exclusiv al membrilor CSM.

⁵⁷ Hotărârea CSM nr. 564/26 din 5 septembrie 2017, disponibilă la: <https://csm.md/files/Hotaririle/2017/26/564-26.pdf>.

Tabel 10. Rezultatele desfășurării concursului din 3 octombrie 2017 pentru ocuparea funcției de judecător la Judecătoria Chișinău

 Data	 Candidați	 Punctaj CSCJ
5 decembrie 2017	Veaceslav CARAGIA	86
	Mariana FONDOS-FRAȚMAN	82
	Diana CORLĂTEANU	79
	Adrian GRIGORIȚCHI	78
	Vladislav SCHIBIN	77.5
	Sergiu BRIGAI	77
	Elena NOROȘEANU	75
	Tudor STAMBOL	74
	Valeriu CÎRLAN	74
	Dan SÎRBU	73.5
	Igor PULBERE	72
	Aliona POSTU	71
	Arina CIPILEAGA	70
	Victor STRATU	70
	Petru PĂUN	70

Prin Hotărârea CSM nr. 783/35 din 5 decembrie 2017,⁵⁸ pentru numirea în funcția de judecător au fost propuși candidații Mariana FONDOS-FRAȚMAN, Petru PĂUN și Dan SÎRBU. Un candidat care a participat la concurs a avut un punctaj mai mare la Colegiul de Selecție decât candidata Fondos-Frațman. Alți 12 candidați au avut un punctaj mai mare la Colegiul de Selecție decât candidatul Petru PĂUN. Decalajul de punctaj în comparație cu candidații cu punctaj mai mare este de **4 puncte** în cazul dnei Fondos-Frațman, **12.5 puncte** în cazul dlui Sîrbu și **16 puncte** în cazul dlui Păun. Ca și în exemplul de mai sus, CSM și-a motivat alegerea în acest caz prin exprimarea votului exclusiv al membrilor CSM.

Tabel 11. Rezultatele desfășurării concursului din 4 iulie 2017 pentru ocuparea funcției de judecător la Judecătoria Orhei (Sediul Orhei)

 Data	 Candidați	 Punctaj CSCJ
8 august 2017	Ion COJOCARI	82
	Mihail PROCA	76
	Valeriu CÎRLAN	74
	Aliona POSTU	71
	Cristina TROIANOVCHI	70.5

Prin Hotărârea CSM nr. 535 din 8 august 2017,⁵⁹ pentru numirea în funcția de judecător a fost propusă candidata Cristina TROIANOVCHI. Alți patru candidați care au participat la concurs au avut un punctaj mai mare la Colegiul de Selecție decât candidata Cristina TROIANOVCHI.

⁵⁸ Hotărârea CSM nr. 783/35 din 5 decembrie 2017, disponibilă la: <https://csm.md/files/Hotaririle/2017/35/785-35.pdf>.

⁵⁹ Hotărârea CSM nr. 535 din 8 august 2017, disponibilă la: <https://csm.md/files/Hotaririle/2017/25/535-25.pdf>.

Decalajul de punctaj în comparație cu candidații cu punctaj mai mare este de **11.5 puncte**. CSM și-a motivat alegerea în acest caz prin faptul că doar candidata aleasă este absolventă a INJ, ceea ce ar atesta o pregătire mai amplă pentru funcția solicitată.⁶⁰

Tabel 12. Rezultatele desfășurării concursului din 21 ianuarie 2018 pentru ocuparea funcției de judecător la Judecătoria Chișinău

 Data	 Candidați	 Punctaj CSCJ
3 aprilie 2018	Elizaveta BUZU	93
	Andrei MAȚCO	91
	Marcel POPESCU	87
	Alina GORCEAC	83.5
	Viorica ALEXEEVA	82
	Olga FIODOROV	81.5
	Nina CHILAT	80
	Diana CORLĂTEANU	79
	Corneliu CREȚU	79
	Victor STRATU	78.5
	Sergiu BEȘLIU	78
	Vladislav SCHIBIN	77.5
	Lilia POPA	77
	Alexandra ROMANAȘ	77
	Alexandru MARDARI	75.5
	Aurelia BALMUȘ	76.5
	Olga URSU	76
	Tudor STAMBOL	75
	Elena NOROȘEANU	75
	Ion TICU	retras
	Elena MARANDACI	74.5
	Eugenia CULINCA	74.5
	Valeriu CÎRLAN	74
	Igor PULBERE	72
	Mihai ȚURCANU	71.5
	Elena UNGUREANU	71
	Vitalie MUNTEAN	71
	Alexandru BUGAI	70.5
Arina CIPILEAGA	70	
Vitalie BOTNARI	retras	

Prin Hotărârea CSM nr. 167/9 din 3 aprilie 2018,⁶¹ pentru numirea în funcția de judecător au fost propuși candidații Alexandru MARDARI, Tudor STAMBOL, Igor PULBERE și Elena

⁶⁰ Ibidem.

⁶¹ Hotărârea CSM nr. 167/9 din 3 aprilie 2018, disponibilă la: <https://csm.md/files/Hotaririle/2018/09/167-9.pdf>.

UNGUREANU. Alți 14 candidați care au participat la concurs au avut un punctaj mai mare la Colegiul de Selecție decât candidatul Alexandru MARDARI. Alți 22 de candidați au avut un punctaj mai mare la Colegiul de selecție decât candidatul Tudor STAMBOL. Decalajul de punctaj în comparație cu candidații cu punctaj mai mare este de **17.5 puncte** în cazul dlui Mardari, **17 puncte** în cazul dlui Stambol, **16 puncte** în cazul dlui Pulbere și **22 puncte** în cazul dnei Ungureanu. CSM și-a motivat alegerea în acest caz prin exprimarea votului exclusiv al membrilor CSM.

Tabel 13. Rezultatele desfășurării concursului din 8 mai 2018 pentru ocuparea funcției de judecător la Judecătoria Chișinău

 Data	 Candidați	 Punctaj CSCJ
27 noiembrie 2018	Elizaveta BUZU	93
	Andrei MAȚCO	91
	Marcel POPESCU	87
	Alina GORCEAC	83.5
	Viorica ALEXEEVA	82
	Olga FIODOROV	81.5
	Nina CHILAT	80
	Cristina PĂUN	79.5
	Diana CORLĂTEANU	79
	Corneliu CREȚU	79
	Denis GUZUN	77 (maxim 100)
	Aurelia BALMUȘ	76.5
	Elena NOROȘEANU	75
	Elena MARANDICI	74.5
	Eugenia CULINCA	75.5
	Valeriu CÎRLAN	74
	Olesea CLEVADÎ	73
	Vitalie MUNTEAN	71
	Aliona POSTU	71
	Arina CIPILEAGA	70
	Lilia PASCAL	70
	Valeriu ARHIP	42 (maxm 49)
	Veaceslav CERNALEV	41 (maxim 49)
	Sergiu ZMEU	37.5 (maxim 49)
	Alexandru APARATU	27 (maxim 49)

Prin Hotărârea CSM nr. 552/25 din 27 noiembrie 2018,⁶² pentru numirea în funcția de judecător au fost propuși candidații Denis GUZUN și Veaceslav CERNALEV. Cel puțin cinci candidați au avut un punctaj mai mare la Colegiul de selecție decât candidatul Veaceslav CERNALEV (potrivit noului punctaj).

⁶² Hotărârea CSM nr. 552/25 din 27 noiembrie 2018, disponibilă la: <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/25/552-25.pdf>.

Tabel 14. Ponderea % a punctajului final după modificarea Regulamentului CSM privind punctajul maxim obținut de candidați

Punctaj maxim (până la modificarea Regulamentului)		Punctaj maxim (după modificarea Regulamentului)	
100	100%	50	100%
93	93%	42	84%
91	91%	41	82%
87	87%	37.5	75%
83.5	84%	27	54%
82	82%		
81.5	82%		
77	77%		

Alți 12 candidați care au participat la concurs au avut un punctaj mai mare la Colegiul de Selecție decât candidatul Denis GUZUN. Decalajul de punctaj în comparație cu candidații cu punctaj mai mare este de **11 puncte** în cazul dlui Cernalev, și **16 puncte** în cazul dlui Guzun potrivit procedurii noi. CSM și-a motivat alegerea în acest caz prin exprimarea votului exclusiv al membrilor CSM.

Membrii CSM susțin că examenele INJ sau evaluările Colegiului de Selecție de multe ori nu sunt obiective, ori unele criterii de evaluare sunt vagi sau inexacte.⁶³ Cu toate acestea, există foarte puține cazuri în care CSM oferă o motivare/justificare în hotărârile sale atunci când ignoră punctajul Colegiului de Selecție. În același timp, lipsesc cererile CSM adresate Colegiului de Selecție pentru reexaminarea candidaților în cazul în care nu sunt de acord cu punctajul acordat unui candidat. Decalajul de punctaj dintre candidatul selectat și cel cu punctaj maxim constituie și până la 45 de puncte.

Motivarea prezentă în majoritatea covârșitoare a hotărârilor prin care se decide alegerea unui anumit candidat este „votul exclusiv” al membrilor CSM. În acest caz lipsesc criteriile de apreciere, în timp ce simplul calcul al voturilor confidentiale nu reprezintă o motivare suficientă și rezonabilă. În hotărâre ar trebui reproduse argumentele majorității pentru selectarea unui anumit candidat.

Într-un singur caz monitorizat în perioada de referință, CSM și-a motivat hotărârea prin faptul că doar candidatul ales, deși avea un punctaj mai mic cu 11.5 puncte față de candidatul cu punctaj maxim, este absolvent al INJ, fapt ce ar atesta o pregătire mai amplă pentru funcția solicitată⁶⁴. Chiar și așa, această motivare este una descurajantă pentru candidații la funcția de judecător în temeiul experienței de muncă, or acest reper nu este un criteriu prevăzut în Regulamentele de selecție și promovare a candidaților. În acest caz, ar fi necesară modificarea Regulamentului de către CSM pentru a stabili expres prioritatea selectării candidaților

⁶³ Hotărârea 292/15 din 2 mai 2017, disponibilă la: <http://www.csm.md/files/Hotaririle/2017/15/292-15.pdf>.

⁶⁴ Ibidem.

absolvenți ai INJ sau reintroducerea cotei 80/20 (prevăzută anterior de Regulamentul CSM) prin care cel puțin 80% din candidații selecției urmau să fie din absolvenții INJ.

Continuarea practicii privind selectarea candidaților cu un punctaj mai mic în lipsa unei motivări clare diminuează transparența, calitatea și previzibilitatea procedurii de selecție. Acest lucru este de natură să descurajeze judecătorii de a obține cele mai bune rezultate la examene pentru a corespunde criteriilor de selecție. Aceasta afectează serios încrederea în CSM atât în ochii societății, cât și ai celor care își doresc accederea în această profesie.

Modificările operate în procedura de selecție către sfârșitul anului 2018 prin care candidații își aleg postul în ordinea descrescătoare a punctajului obținut este una binevenită și merită să fie implementată plenar.

1.2.2. Concursuri cu un singur candidat

În perioada de referință, CSM a continuat să organizeze concursuri pentru fiecare funcție vacantă apărută. Concursurile pentru ocuparea funcției de judecător au fost în continuare mai atractive în anumite judecătoria. De exemplu, în mun. Chișinău, au participat în medie 12.5 candidați (față de 12.2 în perioada anterioară) per concurs. Pe de altă parte, se atestă o lipsă de interes al candidaților pentru locurile vacante din afara mun. Chișinău. În medie, pentru aceste funcții aplică doar 2.7 candidați per concurs (față de 2.2 în perioada anterioară de referință). Mai mult, 10 candidați (18% din numărul total) au fost propuși spre numire de către CSM în urma desfășurării concursului cu un singur candidat. Majoritatea dintre ei a concurat pentru ocuparea funcțiilor vacante din afara mun. Chișinău.

Practica organizării unui concurs pentru fiecare funcție vacantă apărută este una păguboasă atât pentru CSM, cât și pentru candidații la funcția de judecător. Pentru CSM – deoarece implică resurse administrative considerabile, fără a avea certitudinea ocupării tuturor funcțiilor, or candidații vor fi mereu în așteptarea unor posturi „mai atractive”, cum sunt cele din mun. Chișinău. Pentru candidați – deoarece generează incertitudine și nu oferă o previzibilitate în planificarea carierei. Mai mult, organizarea neplanificată a concursurilor defavorizează și membrii CSM și/ sau aparatul acestuia, deoarece pot apărea suspiciuni că aceștia ar putea utiliza poziția lor pentru a informa unii candidați despre concursurile „mai atractive”. În contextul în care încrederea în justiție este *destul* de mică,⁶⁵ ar trebui excluse orice situații ce pot știrbi din încrederea în justiție sau crea riscuri adiționale de corupție.

În toamna anului 2018, au fost operate un șir de modificări legislative cu privire la modul de numire și promovare a judecătorilor, care au intrat în vigoare în octombrie 2018. Noile modificări introduc obligația tuturor candidaților la funcția de judecător înscriși în Registrul să-și exprime opțiunea pentru posturile vacante anunțate la concurs, dar și alegerea cu prioritate a funcțiilor vacante de către candidații cu cel mai înalt punctaj, în ordinea descrescătoare a mediei de concurs. Noul sistem va reprezenta un avantaj pentru candidații cei mai buni, dar

⁶⁵ Centrul de Resurse Juridice din Moldova, Nota analitică: Încrederea în justiția din Republica Moldova 2001–2018. Evoluții și determinante în 2001–2018, disponibil la: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2019/02/2018.12-Increderea-in-justitie.-Evolutii.pdf>.

și va asigura ocuparea tuturor funcțiilor vacante, inclusiv a celor din regiunile îndepărtate de capitală, care sunt mai puțin dorite.

1.2.3. Concursuri eșuate

Deși numărul celor care părăsesc funcția de judecător ar trebui să genereze o necesitate mai mare în recrutarea unor noi judecători, în perioada analizată, 13 concursuri (25% din cele 51 de concursuri organizate) au fost considerate eșuate. Informații suplimentare sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel 15. Concursuri eșuate (instanțele de nivelul 1)

Data concursului	Judecătoria	Candidatul	Punctaj Colegiul de Selecție	Hot CSM	Decizia CSM
11 iulie 2017	Hîncești (Hîncești) – 1 post	Adrian CERBU	57	469/22	Eșuat
11 iulie 2017	Cimișlia (Leova) – 1 post	Dandeu VEACESLAV	80	475/22	Eșuat
11 iulie 2017	Cimișlia (Basarabeasca) – 1 post	Valeriu CÎRLAN	74	476/22	Eșuat
8 august 2017	Soroca (Soroca) – 1 post	Alexandr GALBEN	70	536/25	Eșuat
5 septembrie 2017	Hîncești (Hîncești) – 1 post	Adrian CERBU	57	563/26	Eșuat
5 decembrie 2017	Cimișlia (Cimișlia) – 1 post Cimișlia (Basarabeasca) – 1 post Cimișlia (Leova) – 1 post	Valeriu CÎRLAN	74	768/35	Eșuat
23 ianuarie 2018	Cimișlia (Cimișlia) – 1 post Cimișlia (Basarabeasca) – 1 post Cimișlia (Leova) – 1 post	Valeriu CÎRLAN	74	43/3	Eșuat
3 aprilie 2018	Orhei (Rezina) – 3 posturi Orhei (Șoldănești) – 1 post	Mihai ȚURCANU	71,5	170/9	Eșuat

Data concursului	Judecătoria	Candidatul	Punctaj Colegiul de Selecție	Hot CSM	Decizia CSM
29 mai 2018	Comrat – 1 post	Vitali CEBOTARI	79	277/14	Eșuat
16 octombrie 2018	Sîngerei – 1 post	Mihai ȚURCANU	71,5	422/21	Eșuat
16 octombrie 2018	Drochia – 1 post	Victoria ROBU	38,3	423/21	Eșuat
16 octombrie 2018	Soroca (Florești) – 2 posturi	Mihai ȚURCANU	71,5	434/21	Eșuat
16 octombrie 2018	Cahul (Cantemir) – 1 post	Mihai ȚURCANU	71,5	426/21	Eșuat

Hotărârile CSM nu conțin explicații sau argumente de ce concursurile de mai sus au fost considerate eșuate. Decizia CSM este pur și simplu motivată prin lipsa voturilor acumulate de către candidați. Mai mult decât atât, chiar dacă potrivit concursului anunțat urmează a fi selectați doi candidați, CSM a ales doar un singur candidat din cei înscriși și a dispus organizarea unui nou concurs pentru funcția rămasă vacantă, chiar dacă existau candidați suficient de calificați (potrivit hotărârii Colegiului de Selecție) pentru ocuparea acestor funcții.⁶⁶

În lipsa unei argumentări clare, practica desfășurării unor asemenea concursuri trezește îndoieli față de imparțialitatea membrilor CSM. Susținerea sau nesusținerea unui candidat fără a avea anumite argumente dă impresia unei abordări cel puțin arbitrare și bazată pe preferințe personale și subiective, mai ales fiind vorba despre practic unii și aceiași candidați. Această percepție se consolidează în contextul în care unii candidați care au participat la concursurile declarate eșuate, la scurt timp, sunt totuși votați și propuși de CSM în alte funcții. Astfel, nu este clar ce determină membrii CSM să considere un candidat nepotrivit pentru funcția de judecător într-o anumită judecătorie ca, peste puțin timp, să-l găsească potrivit pentru o altă instanță. Informații suplimentare ale situației descrise mai sus sunt redată în tabelul de mai jos:

Tabel 16. Rezultatele concursurilor cu același candidat înregistrat (Judecătoria Hîncești și Dubăsari)

Data concursului	Judecătoria	Candidatul	Punctaj Colegiul de Selecție	Hot. CSM	Decizie CSM
5 septembrie 2017	Hîncești (Hîncești) –transfer	Adrian CERBU	57	563/26	Eșuat
19 septembrie 2017	Criuleni (Dubăsari) –transfer	Adrian CERBU	57	610/28	Propus

În acest caz, nu este clar ce a determinat membrii CSM să-și reconsidere poziția. În 2017, fiind sesizată o situație similară, membrii CSM au explicat verbal⁶⁷ că, de obicei, în lipsa

⁶⁶ A se vedea, de exemplu, Hotărârea CSM nr. 171/9 din 3 aprilie 2017 cu privire la desfășurarea concursului pentru suplینirea funcției vacante de judecător la Judecătoria Bălți: <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/09/171-9.pdf>.

⁶⁷ CRJM, Document de politici: „Selecția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova – provocări și necesități”, iulie 2017, disponibil la: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2017/07/CRJM-Selectia-si-cariera-jud-2017.pdf> p. 29.

cvorumului sau a numărului necesar de competitori pentru un concurs, acesta este considerat eşuat. Totuși, nu este clar de ce în asemenea cazuri nu se amână hotărârea CSM pentru o ședință cu cvorum sau cel puțin nu se explică în hotărâre motivele eşuării.

Concluzii

Analiza practicii din perioada iunie 2017 – decembrie 2018 denotă în esență o lipsă de progres față de constatările anterioare. Persistă elementul dublării responsabilităților de către instituțiile implicate în procesul de selecție, și anume de CSM și Colegiul de Selecție. În același timp, CSM în continuare nu motivează hotărârile sale privind cariera judecătorilor, în special atunci când ignoră punctajul acordat de către Colegiul de Selecție. În acest caz, se perpetuează o impresie că convingerile individuale ale membrilor CSM contează mai mult decât punctajul acordat de un colegiu specializat, abilitat cu selecția candidaților. Insuficiența motivării unor hotărâri alimentează suspiciunile că selecția în sistemul judecătoresc se face pe alte criterii decât cele enunțate în Regulamentele CSM. Acest lucru afectează negativ încrederea în justiție, descurajează candidații la funcția de judecător de a veni în profesie și, pe termen lung, poate afecta sustenabilitatea sistemului în fața noilor admiteri.

2. Practica de promovare în funcții administrative în cadrul judecătoriilor

2.1 Modul de organizare și numărul concursurilor

În perioada de referință, au fost desfășurate nouă concursuri pentru ocuparea funcției administrative (președinte și vicepreședinte). În total, la aceste concursuri au depus cereri de participare nouă judecători (un candidat per concurs). Ulterior, în urma procedurilor de selecție, CSM a propus pentru numire în funcții administrative opt judecători. Într-un singur caz (11%), candidatul nu a acumulat numărul necesar de voturi din partea membrilor CSM, concursul fiind declarat eşuat.⁶⁸

2.2 Rezultatele concursurilor și principalele constatări:

În această perioadă, CSM a propus opt judecători pentru a fi numiți într-o funcție administrativă în judecătorii. Toți candidații au fost selectați în urma concursurilor la care a participat un singur candidat (fără concurență).

2.2.1 Concursuri cu un singur candidat

Similar concursurilor pentru suplinirea funcției de judecător, concursurile pentru ocuparea funcțiilor administrative în cadrul judecătoriilor nu sunt organizate planificat, fiind anunțate pentru fiecare funcție vacantă apărută. Totuși, dacă în cazul candidaților la funcția de judecător problema majoră depistată este ignorarea de către CSM a scorului obținut de candidați la Colegiul de Selecție, în cazul judecătorilor care aspiră la o funcție administrativă în judecătorii, la toate concursurile în perioada de referință au participat câte un singur candidat. Mai multe detalii despre aceste concursuri în tabelul de mai jos:

⁶⁸ Concursul pentru ocuparea funcției de vicepreședinte a Judecătoriei Chișinău (Sediul Rîșcani) din 31 octombrie 2017. Hotărârea CSM nr. 685/131, disponibil <https://csm.md/files/Hotaririle/2017/31/685-31.pdf>.

Tabel 17. Concursurile privind ocuparea funcțiilor administrative în judecătorii (Iunie 2017 – Decembrie 2018)

Data	Judecătoria	Funcția admin.	Candidatul/a	Punctaj Colegiul de Evaluare	Punctaj Colegiul de Selecție	Hot. CSM
11 iulie 2017	Drochia	președinte	Vasile NOGAI	foarte bine	73	470/22
11 iulie 2017	Anenii Noi	președinte	Ghenadie MÎRA	foarte bine	55	471/22
11 iulie 2017	Anenii Noi	vicepreședinte	Aurelia PLEȘCA	foarte bine	72	472/22
11 iulie 2017	Cahul	vicepreședinte	Mihail BUȘULEAC	foarte bine	66	473/22
11 iulie 2017	Cimișlia	vicepreședinte	Petru VACULA	bine	66	474/22
5 septembrie 2017	Chișinău (Botanica)	vicepreședinte	Vitalie STRATAN	foarte bine	76	562/26
31 octombrie 2017	Chișinău (Rîșcani)	vicepreședinte	Lilia LUPAȘCO	foarte bine	81	685/31
25 aprilie 2018	Orhei	vicepreședinte	Elvira LAVCIUC	foarte bine	67	214/11
29 mai 2018	Chișinău (Rîșcani)	vicepreședinte	Corneliu GUZUN	excelent	48	288/14

Deși funcția administrativă în cadrul judecătoriei presupune exercitarea de către judecător a unor funcții manageriale, aceasta are și anumite avantaje. Statutul de președinte sau vicepreședinte implică sporuri salariale și un quantum procentual redus de dosare în examinare. Aceste avantaje se pare că totuși nu sunt pe măsură să convingă judecătorii să participe la astfel de concursuri. Nu în ultimul rând, candidații ar putea fi descurajați să participe la concurs din moment ce rezultatele evaluării performanțelor și punctajul acordat de Colegiul de Selecție nu sunt suficiente pentru a asigura accesarea în funcția de președinte sau vicepreședinte. În orice caz, CSM ar trebui să studieze neapărat această problemă pentru a releva cauzele care duc la un interes scăzut din partea judecătorilor pentru funcțiile administrative.

2.2.2 Concursuri eșuate

Într-un singur caz din totalul de 9 concursuri (11%), concursul a fost calificat de CSM drept eșuat. Informații suplimentare sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabel 18. Concursuri eșuate (promovarea în funcții administrative în judecătorii)

Data	Judecătoria	Funcția admin.	Candidata	Punctaj Colegiul de Evaluare	Punctaj Colegiul de Selecție	Hot. CSM
31 octombrie 2017	Chișinău (Rîșcani)	vicepreședinte	Lilia LUPAȘCO	foarte bine	81	685/31

Nu este clar ce a determinat membrii CSM să considere că o candidată nu este potrivită pentru o funcție administrativă, deși aceasta a fost apreciată cu calificativul „foarte bine” de către Colegiul de Evaluare a Performanțelor și a obținut un scor înalt în fața Colegiului de Selecție.

Concluzii

Analiza practicii din iunie 2017 – decembrie 2018, denotă că problema majoră în cazul concursurilor pentru funcțiile administrative este lipsa contracandidaților. Avantajele funcțiilor administrative în cadrul judecătoriilor par a nu fi în măsură să convingă judecătorii să participe la astfel de concursuri. Candidații ar putea fi descurajați să participe la concurs din moment ce rezultatele evaluării performanțelor și punctajul Colegiului de Selecție nu sunt suficiente pentru a asigura accesarea în funcția de președinte sau vicepreședinte. În orice caz, CSM ar trebui să studieze neapărat această problemă și să identifice cauzele din care judecătorii manifestă un interes scăzut pentru funcțiile administrative. La fel ca în cazul concursurilor pentru accesarea în funcția de judecător, lipsa motivării suficiente a hotărârilor CSM implică riscuri majore pentru sistemul judiciar și societate. Prin aceasta se transmite un mesaj clar candidaților că evaluarea performanțelor nu contează foarte mult, iar convingerile individuale ale membrilor CSM valorează mai mult. În final, insuficiența motivării unor hotărâri alimentează suspiciunile că promovarea în funcții administrative se face pe alte criterii decât cele enunțate în Regulamentele CSM.

3. Practica de promovare a judecătorilor la curțile de apel

3.1 Modul de organizare și numărul concursurilor

Pentru numirea judecătorilor la curțile de apel, între 1 iunie 2017 și 31 decembrie 2018, au fost anunțate 17 concursuri. Alte trei concursuri au fost anunțate în luna decembrie 2018, după intrarea în vigoare a Legii nr. 137 din 27 septembrie 2018, prin care a fost modificată procedura de selecție și promovare a judecătorilor. În medie, în perioada de referință, a fost anunțat câte un concurs pe lună pentru promovarea judecătorilor la curțile de apel (20 concursuri în 17 luni).

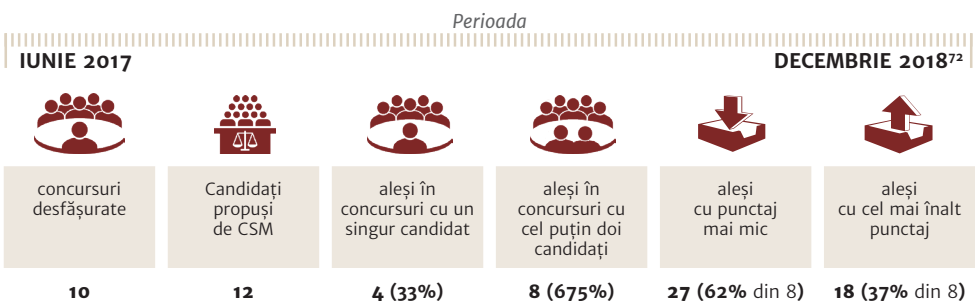
În perioada de referință,⁶⁹ au fost desfășurate 10 concursuri din cele 20 care au fost anunțate. Din concursurile desfășurate, unul (10%) a fost comasat, iar în alte două concursuri (20% din totalul celor desfășurate) candidații nu au întrunit numărul de voturi și concursurile au fost considerate eșuate. Din considerentul modificării procedurii de selecție și promovare a judecătorilor, două concursuri (10% din toate concursurile anunțate) au fost anulate.

Comparativ cu perioada anterioară de referință,⁷⁰ se observă o scădere a numărului de concursuri care nu au avut loc din cauză că fie nu s-au depus cereri, fie candidații și-au retras cererile înainte de desfășurarea concursului. În perioada de referință, aceasta s-a întâmplat în două concursuri din totalul de 20 de concursuri anunțate, adică în 10% din cazuri, comparativ cu 46% de cazuri din perioada anterioară.

Se menține totuși practica CSM de a nu valorifica din plin concursurile deja anunțate. Spre exemplu, în cadrul concursului organizat la 13 noiembrie 2018,⁷¹ dintre șapte candidați care au depus actele pentru promovare la Curtea de Apel Chișinău, CSM nu a ales niciun candidat din considerentul că niciunul nu a întrunit numărul necesar de voturi, fără a indica motivele pentru care nu i-a ales pe candidații care au participat la concurs. Totodată, 10 concursuri (50%) din cele 20 de concursuri anunțate nu au fost organizate de CSM.

3.2. Rezultatele concursurilor și principalele constatări

Tabel 19. Rezultatele concursurilor pentru promovarea judecătorilor la curțile de apel

⁶⁹ Reflectă perioada 1 iunie 2017 – 31 decembrie 2018.

⁷⁰ Perioada 1 ianuarie 2013 – 31 mai 2017.

⁷¹ CSM, Hotărârea nr. 520/24 din 13 noiembrie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/24/520-24.pdf>.

⁷² Reflectă situația de la 31 decembrie 2018.

În urma concursurilor desfășurate pentru promovarea judecătorilor la curțile de apel, CSM a propus 12 candidați. Dintre aceștia, patru (33%) au fost selectați în urma concursurilor la care a participat câte un candidat (fără concurență) și opt (67%) au fost selectați în urma concursurilor la care a participat mai mult de un candidat. Dintre cei opt candidați selectați în urma concursurilor la care a **participat mai mult de un candidat, trei (38%) aveau un punctaj mai mare decât ceilalți participanți la concurs, și cinci (62%) sunt candidații care au avut un punctaj mai mic decât contracandidații lor.**

Într-un singur concurs, candidatura unui judecător propus de CSM, a fost respinsă de către Președintele țării pentru a fi promovat la Curtea de Apel Cahul. La solicitarea candidatului de a propune repetat Președintelui candidatura sa, CSM a respins cererea și a anunțat un nou concurs pentru această poziție vacantă.

Selectarea candidaților în cadrul concursurilor cu un singur candidat nu este o practică pozitivă și de fapt nu reprezintă un concurs veritabil, însă CSM a menținut și în perioada de referință această practică. Comparativ cu perioada anterioară de referință, rata admiterii candidaților cu punctaj mai mic a crescut cu 23%.

3.2.1. Ignorarea de către CSM a punctajului oferit de Colegiul de Selecție

Din toate cele opt concursuri care s-au soldat cu promovări la curțile de apel,⁷³ într-un singur concurs candidatul propus de CSM a avut un punctaj mai mare obținut la Colegiul de Selecție decât contracandidații săi. Concursul în care candidatul cu cel mai mare punctaj a fost propus de CSM spre promovare la curtea de apel este un exemplu unic pentru această perioadă de referință și demn de urmat de CSM pe viitor. Chiar și în acest unic exemplu în care au fost selectați pentru promovare la curțile de apel candidații cu un punctaj mai mare, CSM nu a indicat în hotărârea sa că la decizia de selectare a dat prioritate punctajului acordat de Colegiul de Selecție. De aceea, nici în perioada de referință nu putem concluziona că un punctaj mai mare oferit de Colegiul de Selecție este criteriul principal luat în calcul de CSM la promovarea la curțile de apel.

Tabel 20. Exemplu pozitiv – concurs de promovare la Curtea de Apel Chișinău din 3 aprilie 2018⁷⁴

 Candidați	 Punctaj CSCJ	 Rezultat
Mihail DIACONU	82	admis
Aureliu POSTICA	68	respins
Aliona MIRON	63	respinsă
Ina DUTCA	55	respinsă
Alexandru SANDU	54	respins
Diana CRISTIAN	51	respinsă
Tudor ANDRONIC	38	respins

⁷³ Au fost anunțate 16 concursuri în perioada de referință, și încă trei fuseseră anunțate anterior, dar urmau a fi desfășurate în perioada de referință. Opt dintre acestea nu au avut loc, deoarece nu au existat candidați sau aceștia și-au retras cererile înainte de votarea membrilor CSM.

⁷⁴ CSM, Hotărârea nr. 166/9 din 3 aprilie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/09/166-9.pdf>.

În alte două concursuri la care au participat mai mulți candidați, au fost promovați de CSM doar câte un candidat din trei și respectiv doi care aveau punctaje mai mari.

La concursul organizat la 31 octombrie 2017 pentru suplinirea a trei posturi de judecător la Curtea de Apel Chișinău, doar un candidat din primii doi cu cel mai mare punctaj decis de Colegiul de Selecție a fost admis de CSM, respectiv, candidatul cu cel mai mare punctaj nu a fost admis. Alt candidat selectat a avut 67 de puncte – un punctaj egal cu al altui candidat care nu a fost admis, iar CSM nu a explicat de ce l-a ales anume pe acel candidat. Ultimul candidat ales a avut 63 de puncte, adică **cu 4 puncte mai puțin** decât doi candidați cu 67 de puncte, dintre care unul nu a fost ales de CSM și **cu 14 puncte mai puțin** decât candidatul care a obținut cel mai mare punctaj, care la fel nu a fost admis.

Tabel 21. Concurs la Curtea de Apel Chișinău din 31 octombrie 2017⁷⁵

 Candidați	 Punctaj CSCJ	 Rezultat
Boris TALPĂ	77	respins
Virgiliu BUHNACI	75	admis
Iurie OBADĂ	67	respins
Galina MOSCALCIUC	67	admisă
Steliana IORGOV	63	admisă
Lilia LUPAȘCO	62	respinsă
Ala MALÎI	59	respinsă
Arina IALANJI	59	respinsă
Ina DUTCA	55	respinsă
Alexandru SANDU	54	respins
Aurelia CAZACLIU	54	respinsă
Diana CRISTIAN	51	respinsă

La concursul comasat desfășurat la 24 iulie 2018 pentru suplinirea a două posturi de judecător la Curtea de Apel Chișinău, primul candidat ales a avut punctajul cel mai mare. Cel de-al doilea candidat a avut **un punctaj mai mic decât patru contracandidați ai săi – cu 6, 9 și, respectiv, 11 puncte** (evaluarea efectuându-se după procedura nouă și veche de notare). Nici în acest caz CSM nu a explicat în hotărâre care au fost criteriile care au stat la baza alegerii candidaților cu un punctaj mai mic.

Tabel 22. Concurs la Curtea de Apel Chișinău din 24 iulie 2018⁷⁶

 Candidați	 Punctaj CSCJ	 Rezultat
Anatolie GALBEN	40 (max 50)	admis
Igor CHIROȘCA	27 (max 50)	respins
Dumitru BOSÎI	25 (max 50)	respins
Boris TALPĂ	77	respins

⁷⁵ CSM, Hotărârea nr. 684/31 din 31 octombrie 2017, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2017/31/684-31.pdf>.

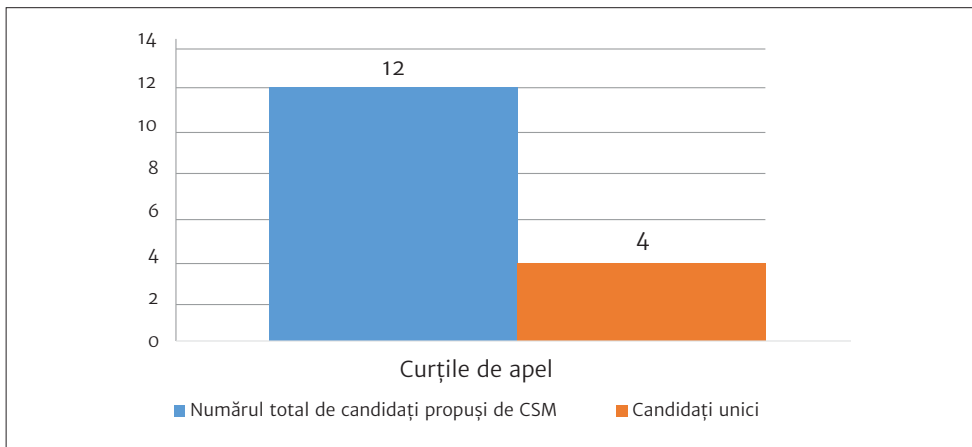
⁷⁶ CSM, Hotărârea nr. 345/18 din 24 iulie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/18/345-18.pdf>.

 Candidați	 Punctaj CSCJ	 Rezultat
Ghenadie PLAMADEALĂ	74	respins
Olga COJOCARU	66	admisă
Iurie POTÎNGA	66	admis
Elena COJOCARI	63	respinsă
Viorica URSU	63	respinsă
Aliona MIRON	61	respinsă
Maria CHIPERI	61	respinsă
Ina DUTCA	55	respinsă
Alexandru SANDU	54	respins
Aurelia CAZACLIU	54	respinsă
Diana CRISTIAN	51	respinsă
Tudor ANDRONIC	38	respins

3.2.2. Concursuri cu un singur candidat

La promovarea judecătorilor în funcții la curțile de apel în baza concursurilor *la care a participat un singur candidat, s-a înregistrat o rată de 33%, ceea ce înseamnă patru candidați din cei 12 propuși de CSM. Rezultatele concursurilor de promovare la curțile de apel arată că, în perioada anterioară de referință,⁷⁷ rata concursurilor cu un singur candidat la curțile de apel era de 31%, iar în perioada de referință aceasta a fost de 33%. Datele respective denotă că practica CSM de a promova judecători la curțile de apel în baza concursurilor cu un singur candidat se menține în continuare.*

Figură 4. Candidați unici propuși de CSM la curțile de apel

3.2.3. Concursuri eșuate

Majoritatea concursurilor eșuează din cauza că pretendenții nu întrunesc un număr suficient de voturi acordate de CSM și nu este ales niciun candidat. Aceasta este deosebit de îngrijorător, mai ales când candidații care au punctaje destul de mari la Colegiul de Selecție sunt respinși de CSM fără vreo motivare.

⁷⁷ Reflectă perioada 2013 – 31 mai 2017.

La 24 iulie 2018, CSM a anunțat un concurs pentru suplinirea a două posturi vacante de judecător la Curtea de Apel Chișinău la care au participat șapte judecători.⁷⁸ Ca urmare a concursului desfășurat la data de 13 noiembrie 2018,⁷⁹ CSM a constatat că niciun candidat nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru a fi propus Președintelui Republicii Moldova, concursul fiind considerat eșuat. Nu este clar de ce CSM nu a admis niciun judecător cel puțin pentru o poziție vacantă, chiar dacă au fost candidați care au obținut 35 de puncte din maxim 50 și 77 din maxim 100 de la Colegiul de Selecție.

Tabel 23. Concurs eșuat pentru ocuparea funcție de judecător la Curtea de Apel Chișinău din 24 iulie 2018

 Candidați	 Punctaj CSCJ	 Rezultat
Svetlana GARȘTEA-BRIA	35 (max 50)	eșuat
Igor CHIROȘCA	27 (max 50)	eșuat
Angela BRAGA	26 (max 50)	eșuat
Dumitru BOȘÎI	25 (max 50)	eșuat
Boris TALPĂ	77 (max 100)	eșuat
Ghenadie PLAMADEALĂ	74 (max 100)	eșuat
Elena COJOCARI	63 (max 100)	eșuat

Ulterior, la 4 decembrie 2018, CSM a anunțat concurs pentru trei poziții vacante la Curtea de Apel Chișinău.⁸⁰ La alte concursuri, CSM a promovat la curțile de apel și judecători cu un punctaj mai mic – 59 de puncte⁸¹. CSM nu a expus niciun motiv în hotărâre privind respingerea candidaților, ceea ce nu este motivant pentru judecători să mai aplice la concursurile de promovare. Aceasta poate duce inclusiv la lipsa candidaturilor și la imposibilitatea suplinderii funcțiilor de judecător la curțile de apel.

În unele cazuri, CSM a respins candidații cu un punctaj mai mare, iar la următorul concurs i-a admis, fără o explicație privind circumstanțele care i-au convins să-și modifice opinia. Spre exemplu, la concursul organizat la 6 iunie 2017⁸² pentru promovare la Curtea de Apel Chișinău, judecătorul Virgiliu BUHNACI a fost respins, iar la concursul din 31 octombrie 2017⁸³ pentru promovare la aceeași instanță, a fost admis, deși la ultimul concurs a existat un candidat cu un punctaj mai mare.

Practica CSM denotă că, în continuare, la luarea deciziilor de promovare a judecătorilor, CSM nu consideră prioritar punctajul acordat de Colegiul de Selecție, dar nici în partea motivării hotărârii nu face referire la alte criterii care i-ar determina să considere suficient sau insuficient un anumit punctaj pentru promovare sau respingere.

⁷⁸ CSM, Hotărârea nr. 345/18 din 24 iulie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/18/345-18.pdf>.

⁷⁹ CSM, Hotărârea nr. 520/24 din 13 noiembrie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/24/520-24.pdf>.

⁸⁰ CSM, Hotărârea nr. 579/26 din 4 decembrie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/26/579-26.pdf>.

⁸¹ La concursul organizat la 23 ianuarie 2018, CSM a propus-o spre promovare la Curtea de Apel Chișinău pe judecătoarea Ala MALÎI, care avea 59 de puncte, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/03/39-3.pdf>.

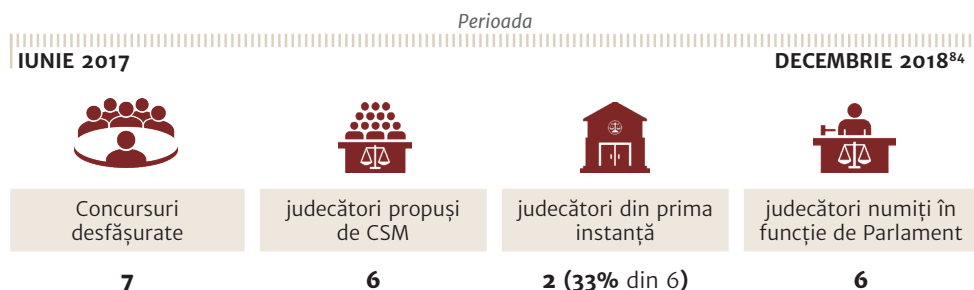
⁸² CSM, Hotărârea nr. 381/18 din 6 iunie 2017, <https://csm.md/files/Hotaririle/2017/18/381-18.pdf>.

⁸³ CSM, Hotărârea nr. 684/31 din 31 octombrie 2017, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2017/31/684-31.pdf>.

4. Practica de promovare a judecătorilor la Curtea Supremă de Justiție

4.1 Modul de organizare și numărul concursurilor

Tabel 24. Concursurile desfășurate în perioada de referință pentru promovarea la CSJ⁸⁴

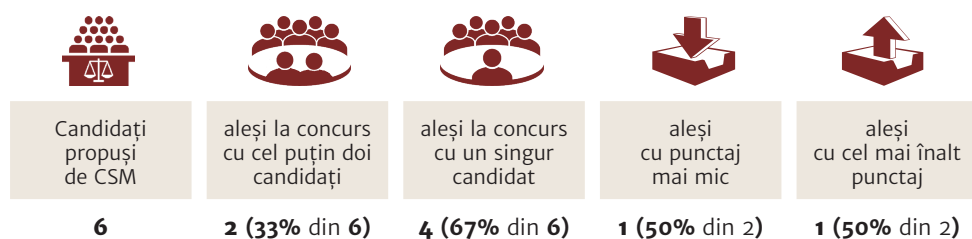

Pentru suplinirea posturilor de judecător la CSJ, în perioada 1 iunie 2017 și 31 decembrie 2018, au fost organizate șapte concursuri, dintre care unul a fost considerat eșuat (14%), deoarece candidații nu au întrunit numărul necesar de voturi din partea CSM. Un concurs a fost anunțat după modificarea procedurii de selecție și promovare pentru suplinirea a cinci posturi vacante, dar nu s-a desfășurat în perioada de referință.

4.2. Rezultatele concursurilor și principalele constatări

Dintre cei șase judecători propuși de CSM pentru numire la CSJ, patru judecători au fost selectați în baza unui concurs cu un singur candidat (67%). Dintre cei doi judecători selectați la concursuri la care a participat mai mult de un candidat, unul (50%) a avut un punctaj mai mic, iar unul (50%) – cel mai mare punctaj. Dintre cei șase judecători propuși de CSM pentru promovare la CSJ, doi au fost judecători din judecătoria (33%).

Tabel 25. Promovarea la CSJ – numărul de candidați și punctajul

Rata concursurilor la care a participat un singur candidat și în urma cărora candidatul a fost ales este un semn negativ pentru activitatea celei mai înalte instanțe din țară. În comparație cu perioada anterioară de referință, practica de a alege din concursuri cu un singur candidat s-a înrăutățit. Dacă în perioada 1 ianuarie 2013 – 31 mai 2017 doar 8% din candidați au fost aleși în urma concursurilor necompetitive, atunci în perioada de referință, această cifră a crescut la 67%. Această înrăutățire a situației, precum și lipsa unor motive care ar justifica

⁸⁴ Reflectă situația din 31 decembrie 2018.

deciziile, trezește îngrijorări, având în vedere importanța și prestigiul celei mai înalte instanțe judecătorești.

În perioada de referință doi judecători din prima instanță au fost promovați la CSJ, ceea ce constituie 33% din șase judecători promovați. Deși numărul concursurilor de promovare la CSJ desfășurate în perioada de referință a fost mult mai mic, scăderea procentajului de la 77%⁸⁵ în perioada de referință anterioară (1 ianuarie 2013 – 31 mai 2017) la 33% de numire a judecătorilor la CSJ din rândul judecătorilor de primă instanță, adică fără ca aceștia să aibă și experiența curții de apel, este un semn pozitiv.

4.2.1. Ignorarea de către CSM a punctajului oferit de Colegiul de Selecție

Dintre cei șase judecători propuși de CSM pentru promovare la CSJ, patru judecători au fost selectați în baza unui concurs cu un singur candidat (67%). Dintre cei doi judecători selectați la concursuri la care a participat mai mult de un candidat, unul a avut un punctaj mai mare decât contracandidații săi (50%), și, respectiv, unul – un punctaj mai mic (50%). Pentru promovarea la CSJ, dintre cele două concursuri în care au participat mai mulți concurenți, într-un singur concurs CSM a propus candidatul cu punctajul cel mai mare. La etapa desfășurării concursului și evaluării de către Colegiul de Selecție, candidatul selectat deținea funcția de membru al CSM. Conform hotărârii Colegiului de Selecție,⁸⁶ candidatul a obținut un punctaj mai mare decât contracandidații săi, acordat pentru vechimea în muncă de 19 ani și 11 luni și motivația personală, pentru care membrii Colegiului de Selecție i-au acordat punctaj maxim (comparativ cu ceilalți candidați). Colegiul de Selecție nu s-a referit în hotărârea sa ce anume din motivația personală i-a făcut pe membri să-i ofere un punctaj mai mare.

Tabel 26. Concurs de promovare la CSJ din 6 iunie 2017⁸⁷

 Candidați	 Punctaj CSCJ	 Rezultat
Victor MICU	98	admis
Viorica PUICA	80	respinsă
Mihail DIACONU	70	respins

Unul din doi candidați pentru promovare la CSJ, propuși de CSM în baza unui concurs la care a participat mai mult de un candidat (50%), a avut un punctaj mai mic decât ceilalți participanți la concurs. La concursul de promovare la CSJ care a avut loc la 3 aprilie 2018, CSM a votat un candidat care, după punctajul acordat de Colegiul de Selecție, se afla pe locul trei din cei trei candidați, adică ultimul. CSM a ignorat candidata cu cel mai mare punctaj, dna Oxana ROBU, și l-a ales pe dl Victor BOICO, **diferența de punctaj dintre ei fiind de 10 puncte**. Candidatul selectat avea experiență în calitate de judecător cu nouă ani mai mult și

⁸⁵ Centrul de Resurse Juridice din Moldova, Document de politici: „Selecția și promovarea judecătorilor în Republica Moldova – provocări și necesități”, iulie 2017, p. 37, disponibil la: <https://crjm.org/wp-content/uploads/2017/07/CRJM-Selectia-si-cariera-jud-2017.pdf>.

⁸⁶ Colegiul de Selecție, Hotărârea nr. 54/9 din 13 aprilie 2017, <https://www.csm.md/files/Hotaririle%20CSelectie/2017/09/54-9.pdf>.

⁸⁷ CSM, Hotărârea nr. 380/18 din 6 iunie 2017, <https://csm.md/files/Hotaririle/2017/18/380-18.pdf>.

ambii candidați aveau gradul III de calificare, însă, în hotărârea CSM nu poate fi găsită nicio motivare a deciziei luate.

Tabel 27. Concurs de promovare la CSJ din 3 aprilie 2018⁸⁸

 Candidați	 Punctaj CSCJ	 Rezultat
Oxana ROBU	83	respinsă
Liubovi BRÎNZĂ	77	respinsă
Victor BOICO	73	admis

Candidata Liubovi BRÎNZĂ a depus cerere de participare la fiecare din cele trei concursuri de promovare la CSJ anunțate consecutiv. La primul concurs, CSM i-a respins candidatura, selectând candidatul cu cel mai mic punctaj. În hotărâre, CSM nu a explicat care sunt criteriile pentru alegerea făcută. Următorul concurs la care a participat candidata Liubovi BRÎNZĂ a fost declarat eșuat din cauza insuficienței numărului necesar de voturi. La al treilea concurs candidata respectivă și încă un candidat au retras cererile de participare, fără a fi cunoscute motivele. Concursul s-a desfășurat cu un singur candidat, dl Dorel MUSTEAȚĂ, care a și fost selectat. La momentul desfășurării concursului, dl Musteață era membru al CSM. Se creează impresia că ambii candidați s-au retras pentru a nu face concurență candidatului rămas în concurs.

Tabel 28. Concurs de promovare la CSJ din 17 martie 2018, 25 aprilie 2018 și 24 iulie 2018^{89,90,91}

 Candidați	 Punctaj CSCJ	 Rezultat
Concurs din 18 martie 2018⁸⁹		
Oxana ROBU	83	respinsă
Liubovi BRÎNZĂ	77	respinsă
Victor BOICO	73	admis
Concurs din 25 martie 2018⁹⁰		
Oxana ROBU		eșuat
Liubovi BRÎNZĂ		eșuat
Anatolie MINCIUNĂ		eșuat
Concurs din 24 iulie 2018⁹¹		
Dorel MUSTEAȚĂ	36	respinsă
Liubovi BRÎNZĂ		respinsă
Iurie COTRUȚĂ		admis

⁸⁸ CSM, Hotărârea nr. 165/9 din 3 aprilie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/09/165-9.pdf>.

⁸⁹ CSM, Hotărârea nr. 165/9 din 3 aprilie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/09/165-9.pdf>.

⁹⁰ CSM, Hotărârea nr. 213/11 din 25 aprilie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/11/213-11.pdf>.

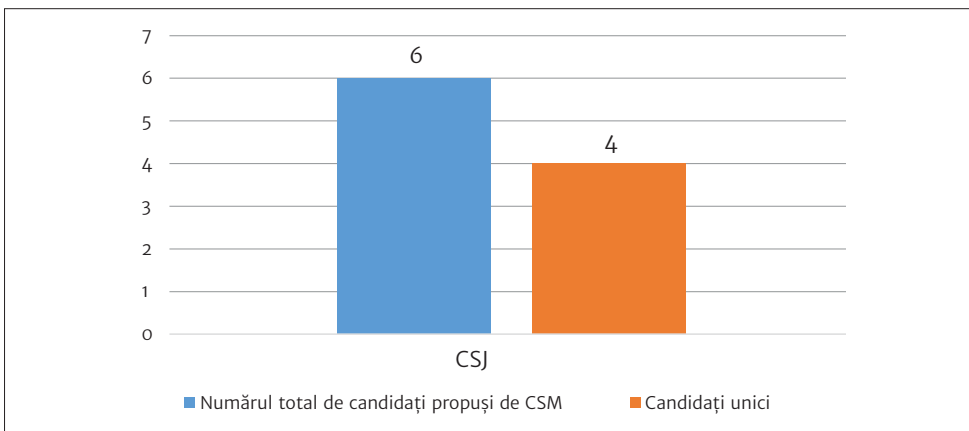
⁹¹ CSM, Hotărârea nr. 344/18 din 24 iulie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/18/344-18.pdf>.

4.2.2. Concursuri cu un singur candidat

În cazul promovării *judecătorilor la CSJ*, din șase candidați propuși de CSM patru au fost admiși în baza concursurilor la care a participat un singur candidat. Rezultatele concursurilor de promovare la CSJ arată că în perioada anterioară de referință⁹² rata concursurilor cu un singur candidat la CSJ era de 8% (unu), iar în perioada de referință aceasta este de 67% (patru).

Aceste date arată o situație îngrijorătoare față de perioada anterioară,⁹³ când rata concursurilor cu un singur candidat la CSJ a fost de 8%. Tendința de a promova judecători la CSJ în concursuri cu un singur candidat creează impresia că judecătorii tot mai mult nu doresc să candideze la concursurile de promovare la CSJ.

Figură 5. Candidați unici propuși de CSM la CSJ

4.2.3. Concursuri eșuate

Nici în cazul hotărârilor de respingere a candidaților pentru promovare la CSJ, CSM nu explică care sunt motivele respingerii și considerării concursului eșuat decât menționând că „urmare a exprimării votului membrilor prezenți la ședința Plenului Consiliului constată insuficiența numărului necesar de voturi”. Spre exemplu, la concursul desfășurat la data de 25 aprilie 2018,⁹⁴ CSM i-a respins pe toți cei trei candidați la funcția de judecător la CSJ din cauza insuficienței numărului necesar de voturi, fără a justifica decizia, deși anterior CSM a admis candidați cu punctaje similare. Prin aceeași hotărâre, CSM a anunțat un nou concurs pentru suplinirea funcției vacante.

⁹² Reflectă perioada 1 ianuarie 2013 – 31 mai 2017.

⁹³ Perioada 1 ianuarie 2013 – 31 mai 2017.

⁹⁴ CSM, Hotărârea nr. 213/11 din 25 aprilie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/11/213-11.pdf>.

5. Practica de promovare în funcții administrative în cadrul curților de apel și la Curtea Supremă de Justiție

1.1. Modul de organizare și numărul concursurilor

a. numirea în funcții de conducere la curțile de apel

Tabel 29. Concursurile desfășurate în perioada de referință la curțile de apel

Perioada			
IUNIE 2017			DECEMBRIE 2018 ⁹⁵
			
Concursuri desfășurate	Concursuri la care a participat un singur candidat	judcători propuși de CSM	judcători numiți în funcție de Parlament
3	3	3	3

În perioada de referință, a fost anunțat un *singur concurs pentru promovare în funcțiile de președinte sau vicepreședinte ai curților de apel. În total au fost desfășurate trei concursuri, două dintre acestea anunțate până la data de 1 iunie 2017. La toate cele trei concursuri desfășurate (100%) au participat câte un singur candidat (fără concurență). În urma concursurilor au fost aleși trei judecători (100%).*

b. numirea în funcții de conducere la CSJ

Tabel 30. Concursurile desfășurate în perioada de referință la CSJ și numărul candidaților⁹⁶

Perioada			
IUNIE 2017			DECEMBRIE 2018 ⁹⁶
			
Concursuri desfășurate	judcători propuși de CSM	aleși la concurs cu un singur candidat	judcători numiți în funcție de Parlament
2	2	2 (100%)	2

Pentru promovarea în funcțiile de președinte și vicepreședinte ai CSJ, precum și ai colegiilor penale și civile, între 1 iunie 2017 și 31 decembrie 2018, au fost anunțate trei concursuri. În toate cele trei concursuri anunțate au fost depuse cereri. Totuși, doar două concursuri au fost desfășurate, iar al treilea concurs a fost prelungit, din motiv că participanții la concurs nu au putut fi evaluați de către Colegiul de Selecție, din lipsă de cvorum. La cele două concursuri desfășurate a participat câte un singur candidat, ceea ce reprezintă 100% din toate concursurile desfășurate.

⁹⁵ Reflectă situația la 31 decembrie 2018.

⁹⁶ Reflectă situația la 31 decembrie 2018.

În cazul celui de-al treilea concurs care a fost prelungit, era vorba despre suplینirea funcției de vicepreședinte al CSJ și președinte al Colegiului penal al CSJ.⁹⁷ Candiđații la acel concurs, Petru MORARU și Nadejda TOMA, au solicitat CSM suspendarea termenului de depunere a cererilor de participare la concurs până la crearea cvorumului Colegiului de Selecție, care avea o componență numerică de cinci membri din șapte. **În ședința din 6 martie 2018, CSM** a dispus suspendarea termenului, iar la 17 aprilie 2018, Plenul CSM a desemnat în componența Colegiului de Selecție un nou membru din rândul reprezentanților societății civile, astfel fiind creat cvorumul necesar. La 8 mai 2018, CSM a reluat și prelungit concursul,⁹⁸ care a fost ulterior prelungit la 13 decembrie 2019⁹⁹ și care nu s-a desfășurat până la data publicării prezentului raport.

Desfășurarea concursurilor la care participă doar un singur candidat pentru numirea în funcții de conducere la cea mai înaltă instanță de judecată din țară ar trebui să ridice semne de îngrijorare. Concursurile cu un singur candidat nu permit o competiție veritabilă pentru alegerea celui mai bun candidat.

5.2. Rezultatele concursurilor și principalele constatări

În această secțiune, vom prezenta hotărârile CSM privind promovarea judecătorilor la funcții administrative la curțile de apel și CSJ și numirea în prin prisma respectării punctajului oferit de Colegiul de Selecție și a motivării numirilor.

5.2.1. **Aprecieri de către CSM a punctajului oferit de Colegiul de Selecție**

Toate concursurile care s-au desfășurat în perioada de referință și în urma cărora au fost selectați judecători la funcții de conducere la curțile de apel și CSJ, au fost concursuri cu un singur candidat (100%). Din acest considerent, nu poate fi apreciat dacă a fost sau nu ignorat de către CSM punctajul oferit de Colegiul de Selecție.

5.2.2. **Concursuri cu un singur candidat**

În perioada de referință, **la numirea în funcții de conducere la curțile de apel și CSJ, s-a înregistrat o rată absolută a concursurilor la care a participat doar câte un candidat: 100% din numărul judecătorilor propuși de CSM pentru funcții de conducere la curțile de apel (trei din trei candidați propuși) și 100% din numărul judecătorilor propuși pentru promovarea în funcții de conducere la CSJ (doi dintre cei doi candidați propuși de CSM). La un singur concurs pentru funcția de vicepreședinte al CSJ au fost depuse două cereri, dar concursul a fost prelungit și nu s-a desfășurat până la sfârșitul perioadei de referință.** Rezultatele concursurilor denotă o situație și mai îngrijorătoare față de perioada anterioară,¹⁰⁰ or, la funcții de conducere la CSJ, timp de șase ani (2013–2018) s-a menținut aceeași practică de desfășurare a concursurilor cu un singur candidat într-o rată de 100%. Aceeași rată de 100% s-a înregistrat în perioada de referință și pentru funcții de conducere la curțile de apel, comparativ cu perioada anterioară, când rata a fost de 83%. Această tendință de a promova judecători în urma concursurilor cu un singur

⁹⁷ CSM, Hotărârea nr. 113/6 din 20 februarie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/06/113-6.pdf>.

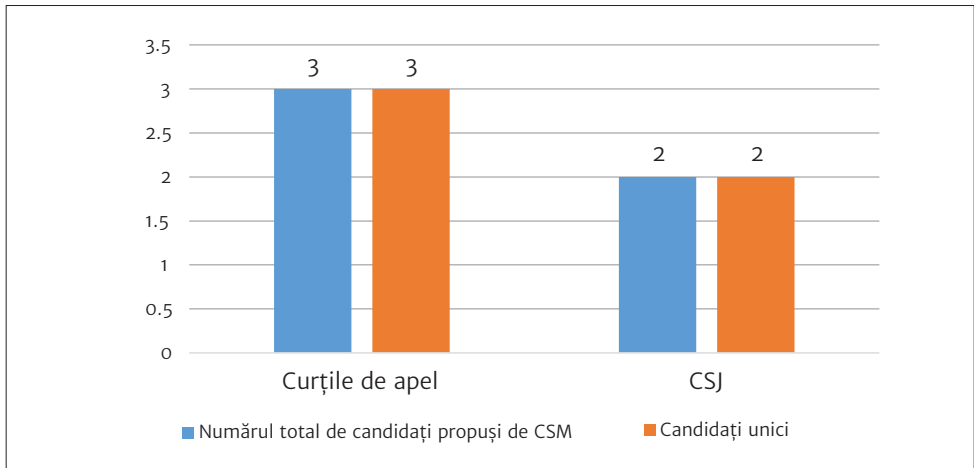
⁹⁸ CSM, Hotărârea nr. 249/12 din 8 mai 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/12/249-12.pdf>.

⁹⁹ CSM, Hotărârea nr. 436/32 din 13 decembrie 2019, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2019/32/436-32.pdf>.

¹⁰⁰ Perioada 1 ianuarie 2013 – 31 mai 2017.

candidat creează impresia că fie judecătorii tot mai mult nu doresc să candideze la funcții de conducere la curțile de apel și CSJ, fie lucrurile se aranjează în culise. O cauză ar putea fi lipsa motivării în hotărârile CSM privind admiterea sau respingerea candidaților, ceea ce creează o stare de incertitudine pentru judecători și nu-i motivează să participe la concursuri. Pe de altă parte, este posibil ca judecătorii să nu aibă suficient timp pentru dezvoltarea unor aptitudini manageriale și de comunicare, ceea ce îi descurajează să concureze pentru aceste funcții.

Figură 6. Candidați unici propuși de CSM la funcțiile administrative la curțile de apel și CSJ

1.2.3. Concursuri eșuate

La 20 februarie 2018,¹⁰¹ a fost anunțat concursul pentru suplinirea funcției vacante de vicepreședinte al CSJ. Doi candidați au depus cereri pentru promovare în funcția administrativă, dl Petru MORARU și dna Nadejda TOMA. Din cauza lipsei de cvorum, Colegiul pentru Selecție nu a putut examina cererile. Candidații au solicitat suspendarea termenului de depunere a cererilor. După crearea cvorumului, CSM a decis suspendarea termenului și a prelungit termenul de depunere a cererilor de participare la concurs. Până la finele perioadei de referință, concursuri pentru suplinirea acestei poziții vacante nu au fost desfășurate. **Astfel, pentru promovarea la o funcție de conducere la CSJ, chiar dacă au existat cereri depuse de candidați, dar nu a existat cvorumul Colegiului de Selecție, CSM a prelungit termenul de depunere a cererilor de participare. Până la sfârșitul perioadei de referință,¹⁰² nu s-a desfășurat concursul pentru suplinirea funcției vacante de vicepreședinte al CSJ.**

6. Promovarea membrilor CSM în timpul mandatului

În cadrul Analizei CRJM din 2017, CRJM a semnalat practica promovării membrilor CSM în instanțe superioare, fie în funcții de conducere sau transfer. CRJM a identificat trei asemenea cazuri¹⁰³ în perioada anterioară. Această practică a continuat și în perioada iunie 2017 –

¹⁰¹ CSM, Hotărârea nr. 113/6 din 20 februarie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/06/113-6.pdf>.

¹⁰² Reflectă situația la 31 decembrie 2018.

¹⁰³ Nichifor COROCHII, fost președinte CSM, propus pentru promovare la Curtea de Apel Chișinău la 21 ianuarie 2014, la cinci luni după terminarea mandatului de membru CSM; Anatolie ȚURCAN, membru CSM, propus pentru promovare la CSJ la 23 iunie 2015; Dorel MUSTEAȚĂ, membru al CSM, transferat la 29 septembrie 2016 de la Judecătoria Anenii Noi la Judecătoria

decembrie 2018. Astfel, în perioada de referință au fost promovați următorii membri ai CSM:

1. Victor MICU, președintele CSM, a fost propus pentru promovare la CSJ la 6 iunie 2017.¹⁰⁴ La 6 septembrie 2016, dl Micu a fost desemnat în calitate de membru al Consiliului de Integritate.¹⁰⁵
2. Dorel MUSTEAȚĂ, membru al CSM, transferat anterior fără concurs la Judecătoria Chișinău de la Judecătoria Anenii Noi, a fost propus pentru promovare la CSJ la 24 iulie 2018 (deși Parlamentul a evitat să voteze pentru candidatura acestuia).¹⁰⁶ În 2019, dl Musteață a fost ales în Consiliul de Administrare al INJ.¹⁰⁷
3. Anatolie GALBEN, membru al CSM, a fost propus pentru promovare la Curtea de Apel Chișinău la 24 iulie 2018.¹⁰⁸

Considerăm că o asemenea practică este nedorită din mai multe considerente. În primul rând, promovarea sau transferul într-o instanță mai prestigioasă a membrului CSM ridică în mod evident suspiciuni de favorizare de către colegii din CSM. Aceste suspiciuni sunt valabile și în cazul promovării membrilor CSM în perioada imediat următoare după terminarea mandatului. Deși, teoretic, aceste dubii ar putea să nu corespundă cu realitatea, acestea erodează încrederea și așa redusă în sistemul judiciar. Membrii CSM ar trebui să dea dovadă de cea mai înaltă diligență și să ofere un exemplu pentru toți judecătorii și întreaga societate de echidistanță și că interesul primordial al acestuia este apărarea și promovarea independenței și calității justiției, și nu interesele personale.

Se pare că această situație a fost remediată odată cu votarea noilor modificări privind procedura de selecție și promovare a judecătorilor din octombrie 2018.¹⁰⁹ Astfel, participarea la concursul pentru promovarea într-o instanță superioară, transferarea la o instanță judecătorească de același nivel a membrilor CSM din rândul judecătorilor, precum și a judecătorilor detașați la INJ și Secretariatul CSM, se interzic pe perioada exercitării mandatului și timp de 6 luni după încetarea calității de membru sau, după caz, expirarea termenului pentru care a fost detașat. Această situație se aplică deja în cadrul sistemului procuraturii din 2016. Consiliul Superior al Procurorilor a inclus o restricție similară în Regulamentul său, care prevede că „pe durata mandatului, precum și timp de 6 luni după încetarea acestuia, membrii Consiliului nu pot participa la concursuri pentru numire sau promovare în funcții de procuror, inclusiv în funcția de Procuror General”.¹¹⁰

Centru în urma reorganizării hărții judiciare, fără concurs.

¹⁰⁴ CSM, Hotărârea nr. 380/18 din 6 iunie 2017, <http://csm.md/files/Hotaririle/2017/18/380-18.pdf>.

¹⁰⁵ CSM, hotărârea nr. 559/23 din 6 septembrie 2016, <http://ani.md/sites/default/files/documente/Actul%20confirmativ%20al%20CSM.pdf>.

¹⁰⁶ CSM, Hotărârea nr. 344/18 din 24 iulie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/18/344-18.pdf>.

¹⁰⁷ A se vedea: <https://www.inj.md/ro/componenta>.

¹⁰⁸ CSM, Hotărârea nr. 345/18 din 24 iulie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/18/345-18.pdf>.

¹⁰⁹ Legea nr. 137 din 27 septembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, în vigoare din 19 octombrie 2018, cu unele excepții.

¹¹⁰ CSP, Regulamentul Consiliului Superior al Procurorilor, aprobat prin Hotărârea nr. 12-225/16 din 14 septembrie 2016, p. 2.20, http://www.procuratura.md/file/2017-06-24_Regulamentul%20CSP%20final.pdf.

Concluziile și recomandările principale

În anul 2012, au fost operate mai multe modificări în legislație, elaborate și introduse în contextul implementării Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției pentru anii 2011–2016, care au creat bazele legale pentru un sistem de numiri și promovări transparent și bazat pe merit în sistemul judiciar.

Aplicarea în practică a acestor modificări se pare că nu a produs rezultatele scontate. Atât analizele anterioare, cât și analiza practicii din perioada iunie 2017 – decembrie 2018 denotă în esență o lipsă de progres față de constatările anterioare. În principal, persistă dublarea responsabilităților de către instituțiile implicate în procesul de selecție, și anume CSM și Colegiul de Selecție. În același timp, CSM în continuare nu motivează hotărârile sale privind cariera judecătorilor, în special atunci când ignoră punctajul acordat de către Colegiul de Selecție. În acest caz, se perpetuează impresia că convingerile individuale ale membrilor CSM contează mai mult decât punctajul acordat de către un colegiu specializat, abilitat cu selecția candidaților. Insuficiența motivării unor hotărâri alimentează suspiciunile că selecția în sistemul judecătoresc se face pe alte criterii decât cele enunțate în Regulamentele CSM. Acest lucru afectează negativ încrederea în justiție, descurajează candidații la funcția de judecător de a veni în profesie și, pe termen lung, poate afecta sustenabilitatea sistemului în fața noilor admiteri.

Modalitatea de organizare a concursurilor. Analiza practicii CSM de organizare a concursurilor pentru numirea în funcție și pentru promovare a arătat că CSM în continuare anunță concursuri pentru fiecare funcție vacantă din moment ce aceasta devine vacantă, fără o planificare din timp a anunțării vacanțelor. Aceasta duce la un număr mare de concursuri aflate permanent pe agenda CSM și a colegiilor acestuia. În perioada de referință, în medie, au fost organizate câte 2.6 concursuri pe lună pentru selectarea candidaților la funcția de judecător, 0.8 concursuri pe lună pentru promovarea judecătorilor la curțile de apel și aproximativ odată la 3 luni câte un concurs pentru promovare la CSJ. O atare practică nu este eficientă, fiind demonstrată atât prin numărul concursurilor declarate ca eșuate, cât și prin lipsa candidaților la un număr mare de concursuri. Planificarea strategică a concursurilor, cu organizarea acestora o dată la jumătate de an, cu anunțarea cu suficient timp înainte de concurs, ar aduce o siguranță pentru candidați și pentru sistem, ar asigura că suficienți candidați aplică la concursuri și ar duce la alegerea celor mai buni dintre ei.

La un număr mare de concursuri participă câte un singur candidat. Astfel, în perioada iunie 2017 – decembrie 2018, 18% din candidați la funcția de judecător au fost propuși în concursuri la care a participat câte un singur candidat. În cazul promovării judecătorilor la curțile de apel, din 12 candidați propuși, patru (33%) au fost propuși în concursuri la care a participat câte un singur

candidat. La CSJ, din șase candidați propuși, patru (67%) au fost propuși în concursuri la care a participat câte un singur candidat. În cazul promovării la funcții de conducere în instanțele de judecată de toate nivelurile, 100% din candidați au fost propuși în concursuri la care a participat câte un singur candidat. Comparativ cu perioada anterioară de referință,¹¹¹ rata concursurilor la care a participat un singur candidat a crescut. Numărul mare de concursuri cu un singur candidat ridică semne de întrebare cu privire la existența unui număr critic de judecători care vor să participe la concursuri sau rezistența acestora de a participa din varii motive. Concursurile cu un singur candidat nu permit o competiție veritabilă pentru alegerea celui mai bun candidat.

Multe concursuri sunt declarate de CSM ca fiind eșuate fără motivare, fiind doar specificat că un candidat sau candidații participanți nu au întrunit numărul necesar de voturi. Astfel, în perioada iunie 2017 – decembrie 2018, în 13 concursuri (25%) în cadrul judecătorilor, 2 concursuri de promovare la Curtea de Apel, și unul din concursurile pentru promovare la CSJ, candidații nu au întrunit numărul necesar de voturi din partea CSM. Numărul mare de concursuri eșuate pentru motive de neîntrunire a numărului necesar de voturi ale membrilor CSM ridică semne de întrebare cu privire la motivele ce determină neacordarea acestor voturi. CSM ar trebui să explice motivele care au determinat neacordarea voturilor sau să schimbe regulile de organizare a concursurilor pentru a elimina posibilitatea declarării unui concurs eșuat prin lipsa numărului de voturi. Lipsa voturilor ar putea însemna și o simplă lipsă de cvorum, iar acest lucru nu este explicat suficient în hotărârile CSM. Comparativ cu perioada anterioară de referință,¹¹² mai puține concursuri anunțate de CSM pentru promovarea la curțile de apel nu s-au desfășurat din motiv că nu au existat candidați sau aceștia s-au retras până la votare și CSM a anunțat concursuri repetate. La toate concursurile organizate pentru funcții de conducere în curțile de apel și CSJ au fost depuse cereri din partea candidaților.

Motivarea hotărârilor CSM. Motivarea insuficientă a hotărârilor CSM și organizarea concursurilor dintre care multe sunt declarate eșuate, ar putea fi printre cauzele care descurajează judecătorii să participe la concursuri. Lipsa candidaților pentru funcții de conducere în instanțele de judecată denotă o problemă sistemică ce necesită o abordare ca atare din partea CSM.

În toamna anului 2018 au fost operate un șir de modificări legislative importante cu privire la modul de numire și promovare a judecătorilor, în vigoare din octombrie 2018, care au fost puse în aplicare de către CSM începând cu ianuarie 2019.¹¹³ Multe din novațiile incluse în aceste modificări legislative au fost recomandate în Analiza CRJM din 2017 și constituie o modificare pozitivă și mult așteptată. Ca urmare a modificărilor legii, către sfârșitul anului 2018, CSM a decis resetarea sistemului de selecție și promovare, astfel încât toți candidații la funcția de judecător, la funcții administrative, transfer, sau promovare în instanțele superioare, care au trecut procedura de selecție și au fost înscriși în Registrul participanților la concurs, urmează să fie evaluați repetat de Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor.¹¹⁴ Sperăm că acest pas marchează începutul unei noi etape în cariera judecătorilor, în care meritocrația și transparența vor fi puse la bază pentru a asigura un sistem judiciar independent, responsabil și profesionist.

¹¹¹ Perioada 1 ianuarie 2013 – 31 mai 2017.

¹¹² Perioada 1 ianuarie 2013 – 31 mai 2017.

¹¹³ Legea nr. 137 din 27 septembrie 2018 pentru modificarea unor acte legislative, în vigoare din 19 octombrie 2018, cu unele excepții.

¹¹⁴ CSM, Hot. nr. 614/29 din 20 decembrie 2018, <https://www.csm.md/files/Hotaririle/2018/28/614-29.pdf>.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova este o organizație necomercială care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova, cu accent pe justiție și drepturile omului. Realizăm activități de cercetare și de advocacy. Suntem independenți și neafiliați politic.

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

📍 Str. A. Șciusev 33, MD-2001 Chișinău,
Republica Moldova

☎ +373 22 843601

📠 +373 22 843602

@ contact@crjm.org

🌐 www.crjm.org

📘 CRJM.org

📧 CRJMoldova

📺 CRJM

